

Έκθεση πεπραγμένων 2024

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Φωτογραφία εξωφύλλου:

Ο Πατέρας Solomon αγκαλιάζει σφιχτά τον μικρότερο γιο του, τον Yoftahie, που προσγειώθηκε μόλις στην Αθήνα μαζί με τη μητέρα του και τα αδέλφια του μπροστά στην ομάδα γυναικών, μέλη του ποιμνίου των ορθόδοξων πιστών της Ερυθραίας στην Ελλάδα, που καλωσόρισαν μαζί με τον Πατέρα Solomon την οικογένειά του στο αεροδρόμιο της Αθήνας.

Έκθεση πεπραγμένων 2024

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ**

Περιεχόμενα

Μήνυμα Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες	4
Το έργο μας σε αριθμούς	6
Η παρουσία του ΕΣΠ στον χάρτη	7
Προκλήσεις και επιτυχίες τη χρονιά που πέρασε	9
Οι παρεμβάσεις του ΕΣΠ	31
Α. Νομική Βοήθεια	31
Β. Υποστήριξη Ευάλωτων	32
Γ. Ένταξη	33
Δ. Παρακολούθηση-Εποπτεία (Monitoring) / Άσκηση θεσμικής πίεσης (Συνηγορία)	35
Συνηγορία	41
Οικονομικά στοιχεία	43
Ευχαριστίες	44

Μήνυμα Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες

Το 2024 βρήκε το ΕΣΠ σε τροχιά σταθεροποίησης παρότι οι αντίρροπες δυνάμεις ως προς την προστασία των προσφύγων αλλά και του κράτους δικαίου συνέχισαν και τη χρονιά αυτή να αντιμάχονται τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο το σημαντικότερο γεγονός ήταν η υιοθέτηση του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο που μέλλει να εφαρμοσθεί το 2026, το οποίο σηματοδοτεί μια σοβαρή διολίσθηση του κράτους δικαίου με θεσμοθέτηση παραβιάσεων στο πεδίο της προστασίας των προσφύγων στην Ευρώπη. Οι απόπειρες εφαρμογής διαδικασιών εξωτερίκευσης ασύλου και η δημιουργία κέντρων εξωχώριας εξέτασης αιτημάτων ασύλου όπως η Συμφωνία Ιταλίας – Αλβανίας απέτυχαν τουλάχιστον προσωρινά. Όμως στο ίδιο πνεύμα των πολιτικών άρνησης προστασίας προσφύγων εντός της ΕΕ, που αποτυπώνονται στο Σύμφωνο, ήδη προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η λειτουργία των άνω κέντρων ως «κόμβοι προσώπων υπό επιστροφή» με σοβαρούς κινδύνους για τη ζωή και την ελευθερία προσώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο. Κι ενώ το Σύμφωνο δεν αναμένεται να δώσει οποιαδήποτε λύση στα προσφυγικά ρεύματα που καταφθάνουν στην Ευρώπη, δυναμιτίζει την αναγκαία συνεννόηση και αλληλεγγύη μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών ως προς την διαχείρισή τους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η αλλαγή πολιτικής ηγεσίας στις ΗΠΑ έχει επιφέρει μια ανατροπή των διεθνών σχέσεων, που οι συνέπειές της μέλλουν να φανούν. Με την έλευση δε του 2025, η αλλαγή στρατηγικής και η απόσυρση των ΗΠΑ από την παροχή υποστήριξης σε διεθνές επίπεδο έχει γίνει ιδιαίτερα εμφανής, με τη μείωση χρηματοδότησης προς τον ΟΗΕ και τα λοιπά διεθνή όργανα, που αντανακλά σε όλο τον κόσμο και κατά συνέπεια και στην Ελλάδα και εν τέλει και στο ΕΣΠ. Οι δε πολεμικές κρίσεις στην ευρύτερη γειτονιά μας, τόσο στη Γάζα, όσο και στην Ουκρανία εμφανίζουν σημεία κατάπαυσης, που όμως όλα δείχνουν ότι θα είναι ιδιαίτερα επώδυνη για τους πληθυσμούς που θα υποστούν τις συνέπειες από τη νέα ισορροπία ισχύος που διαμορφώνεται.

Στην Ελλάδα, επίσης, τη χρονιά που μας πέρασε, τέθηκε με τον πλέον emphaticό τρόπο η ανάγκη προστασίας του κράτους δικαίου, τόσο με την υπόθεση του σιδηροδρομικού ατυχήματος στα Τέμπη όσο και με το ναυάγιο της Πύλου, σε σχέση ιδίως με τη δικαστική διερεύνησή τους. Το ΕΣΠ υποστηρίζει από την πρώτη στιγμή τα θύματα του ναυαγίου της Πύλου στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας για την αναζήτηση δικαιοσύνης και απόδοσης ευθυνών στους εμπλεκόμενους των ελληνικών Υπηρεσιών και Αρχών για το ναυάγιο. Σημειώνουμε ότι, το σχετικό πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη για το ναυάγιο της Πύλου, που κοινοποιήθηκε στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους, δείχνει πλέον το δρόμο για την παραπομπή των υπευθύνων στη δικαιοσύνη. Παράλληλα, το ΕΣΠ υποστήριξε τη διασφάλιση της προστασίας των επιζώντων του ναυαγίου που παραμένουν στην Ελλάδα και των οποίων οι αιτήσεις ασύλου είχαν απορριφθεί σε α' βαθμό, η οποία ευδοκίμησε εντός του 2024, με τη χορήγηση ασύλου.

Στο πλαίσιο αυτό, πέρα από αρκετές άλλες υποθέσεις, με προεξάρχουσες τις παρεμβάσεις για τις παραβιάσεις στα σύνορα, στα Κέντρα Υποδοχής στα νησιά και την ενδοχώρα, στην κράτηση, στην προστασία ευάλωτων προσώπων (ανήλικοι, γυναίκες, ΛΟΑΤΚΙ, θύματα βασανιστηρίων ή trafficking κλπ.) αξίζει μνηεία σε δυο σημαντικές υποθέσεις τις οποίες προασπίστηκε το ΕΣΠ τόσο ενώπιον των Ελληνικών όσο και των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων.

Η μία ήταν η υπόθεση των επαναπροωθήσεων, όπου κατόπιν δημόσιας ακρόασης δύο υποθέσεων τον Ιούνιο του 2024 ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καταδικάστηκε τελικά η Ελληνική Κυβέρνηση για επαναπροώθηση πολίτη Τουρκίας το 2019, αφού μάλιστα διαπιστώθηκε συστηματική πολιτική επαναπροωθήσεων για όλα τα τελευταία έτη.

Η δεύτερη ήταν η υπόθεση του χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας, όπου κατόπιν και προδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τελικά με πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου του Επικρατείας κρίθηκε ότι ο χαρακτηρισμός αυτός δεν τεκμηριώνεται από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και την ίδια την εισήγηση της Υπηρεσίας Ασύλου και συνακόλουθα ακυρώθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση περί χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας.

Πέρα όμως από την υποστήριξη emblematicών υποθέσεων, το ΕΣΠ συνεχίζει την παροχή υποστήριξης σε αιτούντες άσυλο και σε πρόσφυγες σε όλους τους τομείς της ζωής τους. Το προηγούμενο μάλιστα έτος τέθηκαν ξανά emphaticά τα προβλήματα συνθηκών διαβίωσης και παροχής υπηρεσιών στις δομές υποδοχής της χώρας, τα οποία επιτείνονται τόσο από τη μικρή αύξηση των ροών εισόδου, όσο και από την απουσία μιας επαρκούς συνεκτικής πολιτικής που θα έδινε λύσεις ένταξης των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία.

Η μεταβατική, ιδίως, φάση του προγράμματος HELIOS κατά το προηγούμενο έτος ενίσχυσε την αδυναμία εύρεσης λύσεων για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες στη χώρα μας. Ελπίζουμε πάντως ότι η νέα φάση του σχετικού προγράμματος, με την ένταξή του σε πιο σταθερή πλέον χρηματοδότηση των Περιφερειών της χώρας, μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη αξιοποίηση πόρων, αλλά και στην όσο το δυνατόν ομαλότερη ένταξη των προσφύγων στην Ελληνική κοινωνία.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η λειτουργία του προγράμματος υποστήριξης οικογενειακής επανένωσης του ΕΣΠ, μέσα από το οποίο οικογένειες βρέθηκαν και πάλι μαζί σε ασφαλές περιβάλλον.

Δεν μπορούμε δε παρά να ανησυχούμε για τα διαρκώς εντεινόμενα προβλήματα φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων σε όλες τις δομές της χώρας, μετά από μια περίοδο όπου το σχετικό ζήτημα έδειχνε να βελτιώνεται.

Το 2025 βρίσκει το ΕΣΠ σε ένα αβέβαιο διεθνές περιβάλλον. Η οικονομική αποσταθεροποίηση του ΟΗΕ και των οργάνων του μας επηρεάζει πλέον σοβαρά και διαταράσσει τη λειτουργία μας. Παρόλα αυτά ευελπιστούμε στη λειτουργία των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και του Συμβουλίου της Ευρώπης, για την αντιμετώπιση μιας κρίσης του ανθρωπιστικού τομέα με μέλλον που φαντάζει επισφαλές.

Την προηγούμενη χρονιά το ΕΣΠ γιόρτασε με χαρά και συγκίνηση, αλλά και κυρίως μαζί με όλους τους ανθρώπους του, προσωπικό, εθελοντές, φίλους και εξυπηρετούμενους, τα 35 χρόνια από την ίδρυσή του. Ελπίζουμε ότι και τα επόμενα χρόνια το ΕΣΠ θα είναι εδώ δυνατό για να παρέχει έστω ένα ελάχιστο δίκτυο προστασίας στους πρόσφυγες και σε κάθε πρόσωπο που καταφεύγει στη χώρα μας και έχει ανάγκη βοήθειας.

Σε αυτό ελπίζουμε ότι θα βρούμε συνοδοιπόρους όλους τους εταίρους μας, που δοκιμάζονται και αυτοί από την χρηματοδοτική κρίση, αλλά και όλους τους υποστηρικτές, μικρούς και μεγάλους χορηγούς, δωρητές, εθελοντές αλλά και τα μέλη και κυρίως τους εργαζόμενούς μας που τόσα χρόνια συνεισφέρουν στο έργο του ΕΣΠ, τους οποίους και ευχαριστούμε για την προσφορά τους.

Βασίλειος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος ΔΣ
Ελένη-Ντανίνα Μανιού, Αντιπρόεδρος
Αναστασία Πανταζή, Γενική Γραμματέας
Νικόλαος Κουλούρης, Ταμίας
Μαρία Ζαϊμάκη, Μέλος
Πολυξένη Πασσά, Μέλος
Ελένη Σπαθανά, μέλος

2024

Το έργο μας σε αριθμούς

3.840

οι εξυπηρετούμενοι
του ΕΣΠ το 2024

2.798

τα άτομα που έλαβαν
υπηρεσίες από την
Νομική Υπηρεσία

1.445

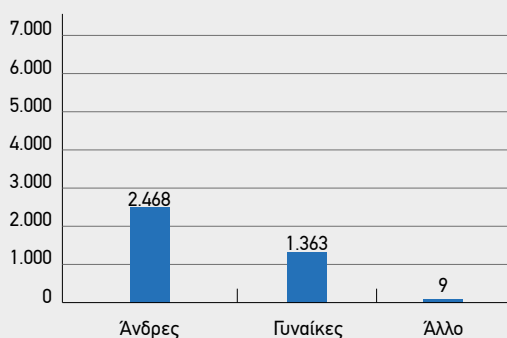
τα άτομα που έλαβαν
υποστήριξη από την
Κοινωνική Υπηρεσία

< 3.007

νέες εγγραφές
σε άτομα

Κατανομή εξυπηρετούμενων ΕΣΠ ανά φύλο

Ανάλυση ανά εθνικότητα

Μεταξύ των κυριότερων χωρών καταγωγής των εξυπηρετούμενων ήταν οι εξής χώρες:

- Αίγυπτος
- Αφγανιστάν
- Ιράκ
- Παλαιστίνη
- Συρία
- Τουρκία
- Ουκρανία

Η Παρουσία του ΕΣΠ στον χάρτη

Παρουσία	Γραφεία	HELIOS ILC
- Κρήτη - Κως - Έβρος	- Κεντρικά Γραφεία (Αθήνα) - Γραφείο Θεσσαλονίκης - Πυξίδα - Γραφείο Λέσβου	- ILC Αθήνας - ILC Θεσσαλονίκης

Προκλήσεις και επιτυχίες

Εκδήλωση
για τα 35
χρόνια δράσης
του Ελληνικού Συμβουλίου
για τους Πρόσφυγες

Ανασκόπηση - Συζήτηση - Μουσική

Παρασκευή 4 Οκτωβρίου 2024 και ώρα 17:00

Πρόγραμμα: Ανάπτυξη 3. Αθήνα
Εθνικός Ουδισίον

Προκλήσεις και επιτυχίες για την χρονιά που πέρασε

Το 2024 υπήρξε άλλη μία χρονιά με προκλήσεις στο πεδίο της διεθνούς προστασίας, καθώς και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το ΕΣΠ, σταθερό στις αξίες του, με την επιμονή και την άοκνη προσπάθεια των εργαζομένων του, επέδειξε συνέπεια και αφοσίωση στην προάσπιση των δικαιωμάτων αιτούντων άσυλο και προσφύγων, ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις, μεταξύ άλλων, μέσω δικαστικών ενεργειών και δράσεων συνηγορίας, σημειώνοντας και σημαντικές επιτυχίες. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά τα εξής:

Εμβληματική απόφαση ΕΔΔΑ / Επαναπροωθήσεις / Pushbacks

Στις 4/6/2024, δικηγόροι του ΕΣΠ εκπροσώπησαν, σε προφορική ακρόαση, ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), Τουρκάλα αιτούσα άσυλο, η οποία κατήγγειλε ότι το 2019 είχε υποστεί επαναπροώθηση από τις ελληνικές αρχές στην περιοχή του Έβρου [A.R.E. κατά Ελλάδα (αρ. προσφ. 15783/21)]. Υπενθυμίζουμε ότι η υπόθεση αφορά στην A.R.E., Τουρκάλα πρόσφυγα, η οποία αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα της λόγω πολιτικής δίωξης και εισήλθε στην Ελλάδα το 2019, μέσω της περιοχής του Έβρου, προκειμένου να ζητήσει άσυλο. Πρόκειται για την πρώτη υπόθεση, που εξετάστηκε από το ΕΔΔΑ, σε σχέση με καταγγελία επαναπροώθησης (pushback) στην περιοχή του Έβρου από τις ελληνικές αρχές.

Στις 7/1/2025 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) δημοσίευσε την απόφασή του και καταδίκασε την Ελλάδα δεχόμενο:

- την «συστηματική πρακτική επαναπροώθησης από τις ελληνικές αρχές πολιτών τρίτων χωρών από την περιοχή του Έβρου προς την Τουρκία»
- ότι έλαβε χώρα η επαναπροώθηση (pushback), της A.R.E., Τουρκάλας αιτούσας άσυλο, από τις ελληνικές Αρχές,
- ότι η A.R.E. κρατήθηκε παρανόμως από τις ελληνικές αρχές πριν το pushback,
- ότι οι ελληνικές δικαστικές αρχές δεν διεξήγαγαν αποτελεσματική ποινική έρευνα και αρχειοθέτησαν τη μήνυση της A.R.E. παρά τα αποδεικτικά στοιχεία.

Με την υποστήριξη του ΕΣΠ, η A.R.E. είχε καταθέσει προηγουμένως μήνυση ενώπιον του Εισαγγελέα της Ορεστιάδας, η οποία είχε απορριφθεί και σε δεύτερο βαθμό από τον Εισαγγελέα Εφετών Θράκης, με την αιτιολογία ότι δεν υπήρχαν στοιχεία εναντίον της αστυνομίας και ότι η Ελλάδα, ειδικά η ελληνική αστυνομία, δεν διεξάγει ποτέ επαναπροωθήσεις στην Τουρκία. Το ΕΔΔΑ μάλιστα υπογράμμισε με την απόφασή του αυτή ότι η συγκεκριμένη υπόθεση αποτελεί ένα μόνο παράδειγμα της αναποτελεσματικότητας της ποινικής διαδικασίας σε σχέση με τους ισχυρισμούς περί επαναπροώθησης.

Σημειώνεται ότι, μέχρι και σήμερα, οι Ελληνικές Αρχές αρνούνται συστηματικά την πρακτική των pushbacks στα ελληνικά σύνορα. Η εμβληματική αυτή απόφαση του ΕΔΔΑ επιβεβαιώνει ότι οι επαναπροωθήσεις στα ελληνικά σύνορα αποτελούν συστηματική πρακτική των ελληνικών αρχών, όπως αυτή ήδη καταγράφεται, επί σειρά ετών, από πολυάριθμες εκθέσεις διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών οργανισμών καθώς επίσης και στις καθημερινές καταγγελίες από τα θύματα επαναπροωθήσεων, που δέχεται και η οργάνωσή μας.

Συγκεκριμένα, το ΕΣΠ εκπροσώπησε νομικά και αυτή τη χρονιά σημαντικό αριθμό υποθέσεων θυμάτων άτυπων και αναγκαστικών επιστροφών στην Τουρκία (pushbacks), φαινόμενο το οποίο εξακολουθεί να καταγράφεται, κατόπιν πληθώρας καταγγελιών, τις οποίες εθνικοί θεσμοί και διεθνείς οργανισμοί έχουν αξιολογήσει ως βάσιμες¹ και το οποίο πλέον αναγνωρίζεται και από Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως συστηματική πρακτική των ελληνικών αρχών.

Ειδικότερα: Κατά το έτος 2024, η Νομική μας Υπηρεσία κατέθεσε 55 αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων στο ΕΔΔΑ, οι οποίες όλες έγιναν δεκτές, εκπροσωπώντας 419 αιτούντες άσυλο από την Συρία, την Τουρκία, το Αφγανιστάν κλπ. Ήδη από το έτος 2022 έως σήμερα το ΕΣΠ έχει καταθέσει συνολικά 100 αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων στο ΕΔΔΑ. Το ΕΔΔΑ σε όλες αυτές τις υποθέσεις υπέδειξε στην ελληνική κυβέρνηση να μην απομακρύνει τους πρόσφυγες από την Ελλάδα και ζήτησε ενημέρωση σχετικά με την πρόσβασή τους στη διαδικασία ασύλου και σε νομική συνδρομή. Παράλληλα το ΕΣΠ απέστειλε πάνω από 369 παρεμβάσεις στις Ελληνικές Αρχές για παροχή βοήθειας και πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου για 1,928 αιτούντες άσυλο στην πλειοψηφία τους στην περιοχή του Έβρου και στα νησιά².

Επίσης, κατά το έτος 2024, καταθέσαμε επτά (7) προσφυγές θυμάτων επαναπροωθήσεων ενώπιον του ΕΔΔΑ, οι οποίες εκκρεμούν προς εκδίκαση (πλέον των 16 προσφυγών που καταθέσαμε κατά τα έτη 2021-2023).

Κατά το έτος 2024, συνολικά σαράντα (40) περιστατικά pushbacks καταγράφηκαν στον Μηχανισμό Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου³.

19 εκ των ως άνω αναφερόμενων προσφυγών για υποθέσεις επαναπροωθήσεων, που καταθέσαμε μεταξύ 2022 και 2024 ενώπιον του ΕΔΔΑ, παρουσιάζονται λεπτομερώς σε δύο διαδοχικές εκθέσεις του

ΕΣΠ, με τίτλο «AT EUROPE'S BORDERS: BETWEEN IMPUNITY AND CRIMINALIZATION»⁴ και «AT EUROPE'S BORDERS: PUSHBACKS CONTINUE AS IMPUNITY PERSISTS»⁵, δημοσιευθείσες αντίστοιχα το έτος 2023 και 2024, τα ευρήματα και τα συμπεράσματα αμφοτέρων των οποίων παρουσιάστηκαν και σε εκδηλώσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2023 και το 2025⁶ (βλ. αναλυτικά κατωτέρω).

Ναυάγιο Πύλου

Έναν μόλις χρόνο μετά την εμβληματική απόφαση⁷ του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για το ναυάγιο στο Φαρμακονήσι το 2014 (Safi and Others v. Greece), μία ακόμη τεράστια τραγωδία έλαβε χώρα στη θαλάσσια περιοχή δυτικά της Πύλου στις 14/6/2023. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, πάνω από 600 άνθρωποι πνίγηκαν όταν το σκάφος ADRIANA, στο οποίο επέβαιναν, ανετράπη και βυθίστηκε. Το ΕΣΠ μαζί με άλλες οργανώσεις βρέθηκε από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των επιζώντων, 63 εκ των οποίων έχουν ήδη καταθέσει μήνυση, ενώπιον του Ναυτοδικείου Πειραιά, κατά παντός υπευθύνου των εμπλεκόμενων ελληνικών Υπηρεσιών και Αρχών.

Οι επιζώντες καταγγέλλουν ότι οι Ελληνικές Αρχές παρέλειψαν να παρέμβουν άμεσα και να οργανώσουν εγκαίρως κατάλληλη επιχείρηση για τη διάσωση των επιβαινόντων. Και τούτο μολονότι ήταν υπόχρεες σε διάσωση με βάση το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, το Δίκαιο προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το Δίκαιο της ΕΕ, όσο και το Εθνικό Δίκαιο, αν

και ενημερώθηκαν ευθύς εξ αρχής και εν συνεχεία διαπίστωσαν και από κοντά τον επικείμενο κίνδυνο ζωής που αντιμετώπιζαν οι επιβαίνοντες στο πρόδηλα μη αξιόπλοο και υπερφορτωμένο αλιευτικό σκάφος. Με βάση τις καταγγελίες αυτές, οι Ελληνικές Αρχές όχι μόνο απέιχαν από τις οφειλόμενες ενέργειες διάσωσης, ήδη από τον χρόνο εντοπισμού του σκάφους, αλλά αντίθετα, προχώρησαν στην προσπάθεια ρυμούλκησης του πλοίου, με αποτέλεσμα την ανατροπή και βύθιση αυτού. Περιεκτική ανάλυση της τραγωδίας του ναυαγίου της Πύλου συμπεριλαμβάνεται στην Έκθεση του ΕΣΠ και του ECRE προς την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκτέλεση της απόφασης του Φαρμακονησίου.⁸

Η προκαταρκτική εξέταση ενώπιον του Ναυτοδικείου ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο 2024. Μετά τη λήψη αντιγράφου της ποινικής δικογραφίας διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν σοβαρά κενά και παραλείψεις καθώς και ότι οι προϊστάμενοι του πληρώματος του λιμενικού σκάφους δεν ελέγχθηκαν από την αρμόδια Εισαγγελία για ενδεχόμενες ευθύνες τους, παρά το γεγονός ότι είχαν την εποπτεία και την επιχειρησιακή διαχείριση του περιστατικού. Για αυτό καταθέσαμε αίτημα επέκτασης της διερεύνησης των ευθυνών και της ποινικής δίωξης και ως προς την ηγεσία του Λιμενικού Σώματος.

Παράλληλα καταθέσαμε αναφορά κατά του FRONTEX καταγγέλλοντας τις ευθύνες του και ζητώντας τη διερεύνηση των ευθυνών και του οργανισμού σε σχέση με την τραγωδία.

Μετά την άρνηση του λιμενικού σώματος να διεξάγει εσωτερική πειθαρχική διαδικασία, ο Συνήγορος του Πολίτη⁹ διεξήγαγε ίδια έρευνα, με την ειδική αρμοδιότητά του ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, η οποία και ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο 2025, με την σύνταξη σχετικού Πορίσματος, το οποίο απεστάλη στις αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με το, από 3/2/2025, δελτίο τύπου του Συνήγορου του Πολίτη:

«[...] Το πόρισμα της Ανεξάρτητης Αρχής καταλήγει σε σαφείς ενδείξεις για οκτώ (8) ανώτερους αξιωματικούς του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. ως προς την εκ μέρους τους γνώση και παράβλεψη του κινδύνου για τη ζωή, την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα των επιβαινόντων αλλοδαπών στο αλιευτικό *Adriana*, οι οποίοι κρίνονται ελεγκτέοι για θανατηφόρα έκθεση, καθώς και για έκθεση σε κίνδυνο της ζωής, υγείας και σωματικής ακεραιότητας των επιβαινόντων στο αλιευτικό *Adriana*, κατά το άρθρο 306 Π.Κ.[...]

Το πόρισμα της Ανεξάρτητης Αρχής διαβιβάστηκε στον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής για την εκ μέρους του άσκηση πειθαρχικής δικαιοδοσίας, και παράλληλα στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή του Ναυτοδικείου Πειραιά, για την αξιολόγηση της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης των σχετικών ποινικών αδικημάτων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη κ. Ανδρέας Ποττάκης δήλωσε ότι, για την Ανεξάρτητη Αρχή,

η διαφάνεια της διοικητικής δράσης και η απόδοση ευθυνών, όπου υπάρχουν, για το πολύνεκρο ναυάγιο

της Πύλου αποτελεί στοιχειώδες δικαιοκρατικό αίτημα, άρρηκτα συνδεδεμένο με το σεβασμό στο κράτος δικαίου, όπως και η ενδελεχής διερεύνηση από τη διοίκηση κάθε άλλου περιστατικού που συνδέεται με προσβολή του δικαιώματος στη ζωή, την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα.

Ο Συνήγορος υπενθύμισε τις αρχές της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), το οποίο, στην υπόθεση του ναυαγίου του Φαρμακονησίου επισήμανε ότι οι αρχές «δεν έλαβαν, στο πλαίσιο των εξουσιών τους, τα μέτρα που μπορούσαν να θεωρηθούν, ευλόγως, ικανά να αποτρέψουν τον κίνδυνο». Το πρωταρχικό κατά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ζήτημα σε μια επιχείρηση έρευνας και διάσωσης είναι αν οι προσπάθειες των αρχών «επικεντρώθηκαν επαρκώς και καταλλήλως, στη ζωή» των εμπλεκόμενων προσώπων.».

Υπενθυμίζουμε ότι, στο πλαίσιο δημοσιογραφικής έρευνας, διέρρευσε πόρισμα¹⁰ του Γραφείου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της FRONTEX, στο οποίο, μεταξύ άλλων διαπιστώνεται ότι: «τα μέσα που κινητοποιήθηκαν από τις αρχές κατά τη διάρκεια της ημέρας (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών σκαφών και των ελικοπτέρων Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.) δεν ήταν επαρκή για τον στόχο της διάσωσης των μεταναστών/ριών. Κρίνοντας από τους πόρους που χρησιμοποιήθηκαν πραγματικά, καθώς και με βάση κάποιες μαρτυρίες μεταναστών/ριών, προκύπτει ότι, πριν από το ναυάγιο, η διάσωση δεν ήταν ο άμεσος στόχος των αρχών» και επιρρίπτει ευθύνες στις Ελληνικές Λιμενικές Αρχές για «καθυστέρηση έναρξης επιχείρησης διάσωσης, η οποία ξεκίνησε μετά την ανατροπή του κινδυνεύοντος πλοίου...».

Επιπλέον, η Ευρωπαϊά Συνήγορος στα «Συμπεράσματά της σχετικά με την έρευνα και διάσωση της ΕΕ μετά την έρευνά της σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων θαλάσσιας επιτήρησης, ιδίως του ναυαγίου της Adriana»¹¹ αναφέρει μεταξύ άλλων σε σχέση με το ναυάγιο: «Οποιαδήποτε εκτίμηση των γεγονότων αυτής της τραγωδίας διακυβεύεται σοβαρά από την απουσία βίντεο ή άλλης ηχογράφησης του τι συνέβη στις ώρες και τα λεπτά που οδήγησαν στην ανατροπή του σκάφους, καθώς και από τα γεγονότα που έλαβαν χώρα αμέσως μετά την πτώση εκατοντάδων ανθρώπων στη θάλασσα. Διαπιστώθηκε ότι η συσκευή ελέγχου επί του λιμενικού σκάφους είχε απενεργοποιηθεί για αμφισβητούμενους λόγους..... ο Frontex δεν είχε λάβει άδεια από το ελληνικό RCC γιανα κατευθυν-

θεί στην περιοχή του Adriana πριν από τη βύθισή του. Αν το είχε πράξει, ίσως ήταν σε θέση να καταγράψει τι συνέβη και ενδεχομένως να επηρέαζε τις ενέργειες του Λιμενικού Σώματος». Και καταλήγει η Ευρωπαϊά Συνήγορος: «Με βάση τα συμπεράσματα αυτά και τις αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων από ένα κράτος μέλος στις επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων, ο Frontex θα πρέπει να εξετάσει κατά πόσον έχει επιτευχθεί το κατώτατο όριο που του επιτρέπει να τερματίσει, να αποσύρει ή να αναστείλει τις δραστηριότητές του με το εν λόγω κράτος μέλος. Θα πρέπει να διευκρινίζει δημοσίως τους λόγους για τους οποίους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το κατώτατο όριο έχει επιτευχθεί ή δεν έχει επιτευχθεί.

Προκειμένου να δοθούν απαντήσεις στα ευρύτερα συστημικά ζητήματα που υπερβαίνουν την εντολή της παρούσας έρευνας, η Συνήγορος καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συστήσουν ανεξάρτητη εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση των λόγων για τους μεγάλους αριθμούς θανάτων στη Μεσόγειο, να αντλήσουν διδάγματα από περιστατικά όπως το ναυάγιο του Adriana και να διατυπώσουν συστάσεις σχετικά με τον τρόπο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δικαιώματος στη ζωή κατά την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στη θάλασσα».

Την πλήρη και αποτελεσματική διερεύνηση των συνθηκών του ναυαγίου έχουν ήδη ζητήσει από τις Ελληνικές Αρχές σειρά διεθνών οργανισμών και θεσμικών οργάνων και μεταξύ άλλων η Επίτροπος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης και η Επιτροπή LIBE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.¹²

Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα – Προδικαστικό ερώτημα του ΣτΕ προς το ΔΕΕ/Απόφαση του ΔΕΕ

Μετά από αίτηση ακύρωσης του ΕΣΠ και της οργάνωσης «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)», η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) με απόφασή της [ΣτΕ Ολομ. 177/2023]¹³ διατυπώνει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) σχετικά με τον εθνικό κατάλογο (ΚΥΑ 458568/15-12-2021 ΦΕΚ Β'2425/17-12-2021), στον οποίο περιλαμβάνεται η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα, για αιτούντες άσυλο των οποίων οι αιτήσεις απορρίπτονται ως απαράδεκτες, θέτοντας έτσι χιλιάδες πρόσφυγες που η Τουρκία δεν τους δέχεται, σε καθεστώς επισφάλειας, χωρίς χαρτιά, υπό συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, οικονομικής εξουθένωσης,

αστεγίας, με κίνδυνο ακόμη και παρατεταμένης κράτησης στη χώρα μας.

Συγκεκριμένα, το ΣτΕ υπέβαλε στο ΔΕΕ ερωτήματα σχετικά με την επιρροή που ασκεί στη νομιμότητα του εθνικού καταλόγου το γεγονός ότι, επί μεγάλο χρονικό διάστημα (άνω των 20 μηνών), η Τουρκία αρνείται την επανεισδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, ενώ ταυτόχρονα δεν προκύπτει εάν διερευνήθηκε το ενδεχόμενο μεταβολής της στάσης της Τουρκίας στο προσεχές μέλλον.

Η συζήτηση της υπόθεσης (υπόθεση C-134/2022), ενώπιον του ΔΕΕ, έλαβε χώρα σε προφορική ακρόαση στις 14 Μαρτίου 2024, κατά την οποία παραστάθηκαν το ΕΣΠ και το RSA.

Ήδη με Απόφαση που εκδόθηκε στις 4 Οκτωβρίου 2024, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων, υπογράμμισε ότι το Δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει στα Κράτη Μέλη να απορρίπτουν αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες, κατ' εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας, σε περίπτωση που η χώρα αυτή δεν αποδέχεται εν τοις πράγμασι την επανεισδοχή των προσώπων αυτών.

Η απόφαση του ΔΕΕ είναι μείζονος σημασίας γιατί ανατρέπει μια πολυετή και πλέον αυθαίρετη και καταχρηστική πρακτική των ελληνικών αρχών να απορρίπτουν, συλλήβδην, αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες κατ' εφαρμογή της ασφαλούς τρίτης χώρας και βάζει τέλος στην έκπτωση από τα δικαιώματα χιλιάδων αιτούντων, απαγορεύοντας, πλέον, την απόρριψή τους όταν δεν υπάρχει δυνατότητα επανεισδοχής τους στην Τουρκία και υπαγορεύοντας τη εξατομικευμένη εξέτασή τους σύμφωνα με την Οδηγία.

Κατόπιν της ανωτέρω απόφασης του ΔΕΕ και την απάντηση επί των προδικαστικών ερωτημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας, το ΣτΕ στις 7/1/2025 συζήτησε την υπόθεση, κατά την οποία παραστάθηκαν δικηγόροι του ΕΣΠ και του RSA και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης.

Καταδικαστική Απόφαση του ΕΔΔΑ κατά Γερμανίας και Ελλάδας

Στις 15-10-2024 δημοσιεύθηκε η Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση H.T. κατά Γερμανίας και Ελλάδας, που εκπροσώπησε ενώπιον του ΕΔΔΑ το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Η υπόθεση αφορά την επιστροφή τον Σεπτέμβριο του 2018 αιτούντα άσυλο, πολίτη Συρίας από τη Γερμανία στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της λεγόμενης «συμφωνίας διοικητικής διευθέτησης». Η «συμφωνία» αυτή συνολογήθηκε μεταξύ των γερμανικών και ελληνικών Αρχών το 2018 και αποσκοπούσε να εγκαταστήσει μια fast-track διαδικασία επιστροφής από τη Γερμανία στην Ελλάδα αιτούντων άσυλο που είχαν αρχικά καταθέσει αίτημα ασύλου στην Ελλάδα, παρακάμπτοντάς τις εγγυήσεις του Δικαίου της Ένωσης και του διεθνούς δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Το Δικαστήριο αναφερόμενο στην πάγια νομολογία του, σύμφωνα με την οποία αποτελεί υποχρέωση του κράτους, που εκτελεί την επιστροφή, να εξετάσει τις συνθήκες που θα αντιμετωπίσει το πρόσωπο που μεταφέρεται στο άλλο κράτος, καταδίκασε τη Γερμανία για παραβίαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπιστώνοντας ότι η επιστροφή του προσφεύγοντα από την Γερμανία στην Ελλάδα ήταν αντίθετη στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ.

Καταδίκη της Ελλάδας από το ΕΔΔΑ για τις εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης και παράνομης κράτησης ανηλίκων

Στην υπόθεση T.S. και M.S. κατά Ελλάδας [Προσφυγή υπ' αρ. 15008/2019], που εκπροσώπησε το ΕΣΠ ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση των άρθρων 3 (απαγόρευση απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης), 5 & 1 (δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια) και 5 & 4 (δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), για τις παραβιάσεις που υπέστησαν το 2019 δύο ασυνόδευτες ανήλικες αδελφές από το Αφγανιστάν, οι οποίες βρέθηκαν, παρά την προφανή ευαλωτότητά τους ως ανήλικα κορίτσια, άστεγες και μετέπειτα κρατούμενες σε καλί ενηλίκων γυναικών υπό «προστατευτική φύλαξη» στο Προαναχωρητικό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών (ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α) Ταύρου.

Με την προσφυγή τους αυτή, οι ανήλικες κατήγγειλαν, μεταξύ άλλων, τις απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης, την αστεγία τους και τη θέση τους σε «προστατευτική φύλαξη» σε χώρο κράτησης, κατ' ουσίαν δηλαδή τη θέση τους σε de facto κράτηση, χωρίς μάλιστα τη δυνατότητα να ασκήσουν ένδικο μέσο κατά αυτής.

Το Δικαστήριο δέχθηκε τα επιχειρήματα των ανηλίκων ότι υποβλήθηκαν σε παράνομη αποστέρση της ελευθερίας τους και επιπλέον ότι δεν υπήρχε ένδικο μέσο να προσβάλλουν την απόφαση θέσης τους σε φύλαξη, η οποία ήταν προφορική εντολή της Εισαγγελικής Αρχής. Το Δικαστήριο επιπλέον βρήκε παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ αναφορικά με τις συνθήκες στις οποίες υποβλήθηκαν οι ανήλικες στο ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α Ταύρου.

Προστασία από αυθαίρετη κράτηση

Το ΕΣΠ υποστήριξε, ενώπιον των Ελληνικών Δικαστηρίων, περισσότερες από 20 υποθέσεις αιτούντων άσυλο, υπό μέτρο διοικητικής κράτησης, αμφισβητώντας τη νομιμότητα του επιβληθέντος μέτρου. Σε σημαντικό αριθμό υποθέσεων τα αρμόδια Δικαστήρια έκριναν το μέτρο κράτησης ως μη νόμιμο και διέταξαν την άρση της κράτησης και μεταξύ άλλων:

- σε υποθέσεις κράτησης παρά το απολύτως ανέφικτο της απομάκρυνσης στη χώρα καταγωγής (π.χ. πολίτες Αφγανιστάν) και κράτησης παρά την αναστολή των επανεισδοχών στην Τουρκία,
- σε υποθέσεις κράτησης αιτούντων άσυλο, που ήδη έχουν ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία για την υποβολή του αιτήματος ασύλου,
- σε υποθέσεις κράτησης βάσει καταχρηστικής ή/και ανατιολόγητης επίκλησης λόγων δημόσιας τάξης,
- σε υποθέσεις κράτησης προσώπων, που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων.

Οι υποθέσεις αυτές συνέβαλαν στη διασφάλιση της τήρησης της νομιμότητας και σε ό,τι αφορά την επιβολή μέτρων κράτησης εις βάρος αιτούντων άσυλο και εν γένει προσώπων, που χρήζουν διεθνούς προστασίας καθώς και στην αλλαγή των εφαρμοζόμενων διοικητικών πρακτικών.

Σημαντική Απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και των προσώπων που βρίσκονται σε διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας τους

Ο Jamal¹⁴, ένα παιδί από το Πακιστάν, είχε καταγραφεί επανειλημμένα από διαφορετικές ελληνικές Αρχές ως ασυνόδευτος ανήλικος. Μετά τη σύλληψή του από την ΕΛ.ΑΣ. και την αυθαίρετη καταγραφή του ως ενήλικο πρόσωπο, τέθηκε υπό κράτηση για επιστροφή. Χωρίς αιτιολογημένη αιτιολογία, παρά την απαίτηση του νόμου, ξεκίνησε η διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας του 3 μήνες, μετά το σχετικό αίτημα της ΕΛ.ΑΣ., ενώ όλο αυτό το διάστημα παρέμεινε κρατούμενος σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης μαζί με άγνω-

στους σε αυτόν ενήλικες και υπό συνθήκες εντελώς ακατάλληλες για παιδιά.

Για έξι (6) συνολικά μήνες το παιδί παρέμεινε σε κράτηση και εξελίχθηκε μία ιστορία καφκικών διαστάσεων, κατά την οποία οι ελληνικές Αρχές αρνούνταν να εφαρμόσουν τη νόμιμη διαδικασία, που επιτάσσει τη μεταχείριση προσώπου ως ανήλικο, όσο διαρκεί η αμφιβολία για την ηλικία του («τεκμήριο ανηλικότητας»), ενώ κώφευαν στο νόμιμο αίτημά του να του διορίσουν Επίτροπο και να το φιλοξενήσουν σε δομή για ασυνόδευτα ανήλικα.

Με την υποστήριξη της νομικής υπηρεσίας του ΕΣΠ, το παιδί κατάφερε να αμφισβητήσει με επιτυχία ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών την κράτησή του. Με την υπ'αρ. 713/2024 Απόφαση το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ορθή ερμηνεία του νόμου υπό το φως της βασικής αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (αρ. 3 Σύμβασης ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και αρ. 3 ν. 2101/1992) και έγινε ξεκάθαρο ότι η πρότερη διοικητική πρακτική ήταν παράνομη, καθώς η Διοίκηση υποχρεούται να τον θεωρεί ανήλικο και να του επιφυλάσσει αντίστοιχη μεταχείριση μέχρι να ολοκληρωθεί τελεσίδικα η διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας. Το Δικαστήριο, περαιτέρω, διέταξε, την τοποθέτησή του σε δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Υποθέσεις ασύλου

Το ΕΣΠ παρείχε νομική συμβουλευτική σε 750 αιτούντες άσυλο, αναφορικά με τη διαδικασία ασύλου και παράλληλα υποστήριξε επιτυχώς υποθέσεις ασύλου ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών και των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Υποθέσεις επί αιτημάτων ασύλου, που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της ασφαλούς τρίτης χώρας και δη της Τουρκίας και κρίθηκαν παραδεκτά, υποθέσεις επί αιτημάτων ασύλου, που εξετάστηκαν στην ουσία και χορηγήθηκε προσφυγικό καθεστώς ή επικουρική προστασία καθώς και υποθέσεις ανάκλησης προσφυγικού καθεστώτος που είχαν θετικό αποτέλεσμα και διατηρήθηκε η διεθνής προστασία:

- Υποστήριξη από το ΕΣΠ της υπόθεσης αιτούντος άσυλο από το Αφγανιστάν, που πάσχει από κώφωση, καθώς η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης αρνήθηκε να καταχωρίσει το αίτημα ασύλου του επειδή είναι κωφός και δεν γνωρίζει να χρησιμοποιεί τη νοηματική γλώσσα. Κατόπιν παρεμβάσεων

και υποστήριξης, από το ΕΣΠ, το αίτημα ασύλου του καταγράφηκε και τελικώς αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας.

- Δύο αιτούντες άσυλο από το Πακιστάν, μέλη της LGBTQI+ κοινότητας, που βρίσκονται σε σχέση μεταξύ τους. Ο πρώτος αιτών, ο οποίος είχε υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση ασύλου, κατόπιν διόρθωσης της ηλικίας του καθώς ήταν ανήλικος, κατά το χρόνο πρώτης εξέτασης, με την υποστήριξη του ΕΣΠ, αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας, σε δεύτερο βαθμό, ως μέλος ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, που αντιμετωπίζει δίωξη στο Πακιστάν. Λίγες ημέρες αργότερα αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας σε πρώτο βαθμό και ο δεύτερος αιτών. Πρόκειται για μια σημαντική υπόθεση, καθώς το Πακιστάν περιλαμβάνεται στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής και του συνάκολουθου τεκμηρίου ασφαλείας.
- Ένας εξαιρετικά ευάλωτος Σύρος, που έπασχε από προβλήματα όρασης, υποστηρίχθηκε, από το ΕΣΠ, τόσο με την προετοιμασία της συνέντευξής του, σχετικά με το παραδεκτό του αιτήματός του, ως προς την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα, όσο και με την εκπροσώπησή του κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου καθώς και την υποβολή υπομνήματος. Το αίτημά του για άσυλο κρίθηκε παραδεκτό και αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας.
- Αναγνωρισμένος πρόσφυγας τουρκικής καταγωγής, ο οποίος υπήχθη σε διαδικασία ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, λόγω ποινικής καταδίκης στο παρελθόν, εκπροσωπήθηκε, από το ΕΣΠ, ήδη κατά το στάδιο της ανάκλησης και τελικώς εκδόθηκε απόφαση μη ανάκλησης του καθεστώτος του.
- Οικογένεια Σύρων με πολύχρονη παραμονή στην Τουρκία και σοβαρά ζητήματα υγείας (νεφρική ανεπάρκεια τελευταίου σταδίου) εκπροσωπήθηκε στα πλαίσια μεταγενέστερης αίτησης αναφορικά με την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα. Το αίτημα τους κρίθηκε παραδεκτό και εκκρεμεί η αναγνώριση τους ως πρόσφυγες.
- Νέος άνδρας από την Παλαιστίνη αναγνωρισμένος πρόσφυγας, που υπήχθη στη διαδικασία ανάκλησης λόγω προγενέστερης ποινικής καταδίκης, εκπροσωπήθηκε σε δεύτερο βαθμό ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών και έλαβε θετική απόφαση διατηρώντας το καθεστώς προστασίας του.
- Μια μονογονεϊκή οικογένεια από την Αιθιοπία, οποία αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες τόσο η μητέρα, επιζήσασα βίας και εμπορίας ανθρώπων, όσο και ο γιος της, που διαγνώστηκε με σύνδρομο Down. Το αρχικό αίτημα ασύλου τους είχε απορριφθεί, παρά τις ισχυ-

ρές ενδείξεις, μεταξύ άλλων, εμπορίας ανθρώπων και βίας στο προσωπικό της ιστορικό. Η οικογένεια εκπροσωπήθηκε, από το ΕΣΠ, στα πλαίσια μεταγενέστερης αίτησης, η οποία κρίθηκε παραδεκτή και αναγνωρίστηκαν εν τέλει πρόσφυγες.

Εκπροσώπηση αιτούντων άσυλο, ενώπιον Διοικητικών Δικαστηρίων, όπου τα Δικαστήρια ακύρωσαν ή/ και ανέστειλαν τις προσβαλλόμενες αποφάσεις της Αρχής Προσφυγών, σε υποθέσεις όπως οι ανωτέρω καθώς και σε περιπτώσεις εφαρμογής μειωμένων διαδικαστικών εγγυήσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε δεκτή αίτηση αναστολής νεαρού Αφγανού κατά της απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών, με την οποία έχει ανακληθεί το καθεστώς του πρόσφυγα λόγω προηγούμενης ποινικής καταδίκης του για κατάχρηση ουσιών. Το δικαστήριο της Αθήνας αποφάσισε την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών (ΑΝ 419/2-10-2024), δεχόμενο τον προβληθέντα λόγο περί ανεπανόρθωτης βλάβης του αιτούντος και παραβίασης του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε περίπτωση επιστροφής του στο Αφγανιστάν, διότι θα στερηθεί τις υπηρεσίες απεξάρτησης και θεραπείας, που του παρέχονται στην Ελλάδα και τις οποίες εξακολουθεί να έχει ανάγκη, εν αναμονή της απόφασης για την αίτηση ακύρωσής του κατά της απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών.
- Μονογονεϊκή οικογένεια από τη Σομαλία (μητέρα και ανήλικος γιος), που το αίτημα ασύλου τους απορρίφθηκε ως απαράδεκτο, λόγω της προηγούμενης διέλευσής τους από την Τουρκία, χωρίς η Υπηρεσία Ασύλου να λάβει υπ' όψιν την ακραία ευαλωτότητά τους, κατά την αξιολόγηση της αίτησής τους, με αποτέλεσμα να κρίνει την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα προς επιστροφή τους. Η Επιτροπή Προσφυγών απέρριψε την προσφυγή τους. Το ΕΣΠ κατέθεσε αίτηση ακύρωσης και αίτηση αναστολής κατά της απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών και το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, με την απόφαση ΑΝΔ157/2024, διέταξε την αναστολή με την αιτιολογία ότι η αιτούσα είναι θύμα βασανιστηρίων και ότι το συμφέρον του παιδιού επιβάλλει να παραμείνει σε ασφαλές και σταθερό περιβάλλον.
- Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 523/2024 απόφασή του έκανε δεκτή την ΑΝΔ 226/2024 αίτηση αναστολής και χορήγησε αναστολή απομάκρυνσης σε γυναίκα επιζήσασα σεξουαλικής βίας, που αντιμετωπίζει ψυχιατρικά προβλήματα και έχει απορριφθεί από την Υπηρεσία Ασύλου σε επί-

πεδο δεύτερης μεταγενέστερης αίτησης διεθνούς προστασίας. Το Διοικητικό Δικαστήριο αποφάσισε ότι η επιστροφή της θα ήταν επιζήμια για την υγεία της και τις συνθήκες διαβίωσής της, καθώς θα διακοπεί η θεραπεία της και θα χάσει όλο το υποστηρικτικό περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί σήμερα στην Ελλάδα.

Οικογενειακές επανενώσεις αναγνωρισμένων προσφύγων

Η οικογενειακή επανένωση αποτελεί δικαίωμα των αναγνωρισμένων προσφύγων σύμφωνα με το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό δίκαιο. Στην πράξη, η διαδικασία οικογενειακής επανένωσης είναι εξαιρετικά χρονοβόρα και περίπλοκη. Απαιτεί συνεχή νομική συνδρομή και υποστήριξη, η οποία παρέχεται από το ΕΣΠ, με εξαιρετικά αποτελέσματα, όσον αφορά μεταξύ άλλων την επικοινωνία και συνεργασία με τα αρμόδια ελληνικά Προξενεία, τις συνεντεύξεις των προσφύγων ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου και των μελών των οικογενειών τους ενώπιον των αρμόδιων Προξενείων. Πραγματοποιούνται επίσης παρεμβάσεις ενώπιον εθνικών εποπτικών αρχών για συστηματικές παραβιάσεις του δικαιώματος σεβασμού της οικογενειακής ζωής και παρέχεται νομική εκπροσώπηση ενώπιον Διοικητικών Δικαστηρίων σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης οικογενειακής επανένωσης ή αρνητικής απόφασης θεώρησης εισόδου για οικογενειακή επανένωση. Επίσης, σε δύσκολες και επί μακρόν εκκρεμείς υποθέσεις, το ΕΣΠ καταθέτει προσφυγές ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Κατά το έτος 2024, στο πλαίσιο σχετικού υλοποιούμενου προγράμματος υποστηρίχθηκαν 483 πρόσφυγες και μέλη των οικογενειών τους. Επισημαίνεται, ότι πλέον των ανωτέρω, κατά το έτος 2024, το ΕΣΠ υποστήριξε, στο πλαίσιο της γενικής νομικής συνδρομής, πρόσφυγες που διαμένουν στην Κρήτη, στην πλειοψηφία τους Παλαιστίνιοι και συγκεκριμένα 116 πρόσφυγες και μέλη οικογενειών αυτών, των οποίων οι υποθέσεις οικογενειακής επανένωσης εκκρεμούν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι 57 μέλη οικογενειών αναγνωρισμένων προσφύγων επανενώθηκαν μαζί τους στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του έτους.

Από τις υποθέσεις που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς το 2024, ξεχωρίζουμε τις παρακάτω λόγω των εξαιρετικών προκλήσεων που αντιμετωπίσαμε:

Οικογενειακή Επανένωση ανιθαγενούς πρόσφυγα – *Suji v. Greece*

Έπειτα από μια ζωή γεμάτη κινδύνους, όντας μέλος της μειονότητας Rohingya, της πλέον διωκόμενης μειονότητας στον κόσμο, και μια ζωή όπου κανένα κράτος δεν αναγνώριζε την ύπαρξη του, ο ανιθαγενής κος Suji, εξυπηρετούμενος του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, καταφέρνει να φτάσει στην Ελλάδα το 2017. Το 2019 αναγνωρίζεται πρόσφυγας και αμέσως μετά καταθέτει την αίτησή του για οικογενειακή επανένωση, προκειμένου να επανενωθεί με την σύζυγο και τα δύο παιδιά τους, που είναι επίσης ανιθαγενείς.

Μετά την κοινοποίηση προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ, που κατέθεσε το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και πέντε χρόνια συνεχόμενων παρεμβάσεών μας, οι Ελληνικές Αρχές εξέδωσαν την θετική απόφαση οικογενειακής επανένωσης και ο κος Suji ξαναείδε από κοντά την οικογένεια του στην αίθουσα αφίξεων του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος τον Νοέμβριο του 2024.

Και σε αυτή την υπόθεση, που εκκρεμεί στο ΕΔΔΑ, αναδεικνύονται κάποια από τα πλείστα όσα προβλήματα αντιμετωπίζουν οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά την άσκηση του δικαιώματός τους να φέρουν τα μέλη της οικογένειάς τους στην Ελλάδα.

Οικογενειακή Επανένωση πρόσφυγα από το Καμερούν

Τρία χρόνια μετά την αίτηση οικογενειακής επανένωσης, μετά από πολυάριθμες παρεμβάσεις του ΕΣΠ στο αρμόδιο Προξενείο της Ελλάδας, το Υπουργείο Εξωτερικών και τον Συνήγορο του Πολίτη, ο πρόσφυγας επανενώθηκε με τη σύζυγο και τα τρία παιδιά του τον Δεκέμβριο του 2024. Πρόκειται για την πρώτη υπόθεση οικογένειας από το Καμερούν που επανενώνεται στην Ελλάδα.

Οικογενειακή Επανένωση πρόσφυγα από την Αγκόλα

Τον Ιούλιο 2024, ο πρόσφυγας επανενώθηκε με τα μέλη της οικογένειας του στην Ελλάδα. Πρόκειται για την πρώτη υπόθεση επιτυχούς οικογενειακής επανένωσης πρόσφυγα από την Αγκόλα και η πρώτη φορά που με βάση την εμπειρία του ΕΣΠ, το αρμόδιο Άμισθο Ελληνικό Προξενείο δέχτηκε να επικυρώσει έγγραφα οικογενειακής επανένωσης.

Οικογενειακή Επανένωση πρόσφυγα από το Μπουρούντι

Τον Μάρτιο 2024, ο πρόσφυγας επανενώθηκε με τη σύζυγο και τα τρία ανήλικα παιδιά του, οι οποίοι, επίσης, είχαν διαφύγει από τη χώρα καταγωγής τους και

Έπειτα από μια ζωή γεμάτη κινδύνους, όντας μέλος της μειονότητας Rohingya, της πλέον διωκόμενης μειονότητας στον κόσμο, και μια ζωή όπου κανένα κράτος δεν αναγνώριζε την ύπαρξη του, ο ανιθαγενής κος Sujji επανενώνεται με την οικογένειά του στην Ελλάδα μετά από χρόνια.

ήταν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στη Ρουάντα. Λόγω του προσφυγικού τους καθεστώτος, τα μέλη της οικογένειας πρόσφυγα αντιμετώπισαν εξαιρετικές δυσκολίες, τόσο κατά την έκδοση και την επικύρωση των απαιτούμενων εγγράφων οικογενειακής επανένωσης όσο και κατά την έκδοση θεωρήσεων εισόδου. Οι δυσκολίες αυτές επιλύθηκαν μόνο μετά από τις πολλαπλές παρεμβάσεις του ΕΣΠ.

Οικογενειακή Επανένωση πρόσφυγα από την Υεμένη
Τον Μάιο του 2024 ο πρόσφυγας επανενώθηκε με τη σύζυγο του. Η υπόθεση είναι η πρώτη οικογενειακή επανένωση πρόσφυγα από την Υεμένη από την έναρξη του προγράμματος το 2021.

Τον Ιούλιο του 2024, το ΕΣΠ κατέθεσε δύο (2) παρεμβάσεις συνοδευόμενες από λίστες υποθέσεων οικογενειακής επανένωσης προς το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας και τα αρμόδια Ελληνικά Προξενία, που αφορούσαν οικογενειακές επανενώσεις Παλαιστίνιων προσφύγων με θετικές αποφάσεις οικογενειακής επανένωσης.

Με την πρώτη παρέμβαση, το ΕΣΠ αιτήθηκε την προτεραιοποίηση των υποθέσεων που αφορούν σε Παλαιστίνιους πρόσφυγες, που τα μέλη των οικογενειών

τους διέφυγαν από εμπόλεμη ζώνη. Με την ίδια παρέμβαση, το ΕΣΠ αιτήθηκε τη συμμόρφωση με το νόμο και τη μη συνέχιση απαίτησης προσκόμισης πρόσθετων δικαιολογητικών από τα προβλεπόμενα στο νόμο (Greek Council for Refugees, Intervention, prot. no. 380/09.07.2024).

Με τη δεύτερη παρέμβαση το ΕΣΠ αιτήθηκε την άμεση διευκόλυνση της ασφαλούς διέλευσης των μελών των οικογενειών των αναγνωρισμένων Παλαιστίνιων προσφύγων είτε στην Ελλάδα είτε στην Αίγυπτο ή/και την παροχή οποιασδήποτε άλλης εναλλακτικής λύσης, ώστε να καταστεί δυνατή η οικογενειακή τους επανένωση στην πράξη (Greek Council for Refugees, Intervention, prot. no. 381/10.07.2024).

Το ΕΣΠ μέχρι και σήμερα δεν έχει λάβει επίσημη απάντηση επί των αιτημάτων των παρεμβάσεων. Σημειώνεται ότι όλες οι υποθέσεις οικογενειακών επανενώσεων που περιλαμβάνονταν στην πρώτη παρέμβαση του ΕΣΠ, ολοκληρώθηκαν με επιτυχία και τα μέλη της οικογένειας εισήλθαν νομίμως στην Ελλάδα κατόπιν έκδοσης θεωρήσεων εισόδου. Ωστόσο, απαιτήθηκε σειρά εξατομικευμένων παρεμβάσεων του ΕΣΠ για την προτεραιοποίησή τους, ενώ ουδέποτε έγινε δεκτό το αίτημα για την μη απαίτηση πρόσθετων δικαιολογητικών.

Υπενθυμίζουμε ότι το 2023 το ΕΣΠ κατέθεσε 3 προσφυγές ενώπιον του ΕΔΔΑ, οι οποίες προτεραιοποιήθηκαν από το Δικαστήριο ως υποθέσεις εξαιρετικής σημασίας και κοινοποιήθηκαν στην ελληνική κυβέρνηση.

Εντός του 2024 κατατέθηκαν, ενώπιον του Δικαστηρίου, εκατέρωθεν παρατηρήσεις για όλες τις υποθέσεις, και αναμένεται η έκδοση των αποφάσεων. Ειδικότερα, πρόκειται για τις εξής υποθέσεις: η πρώτη προσφυγή αφορά ανιθαγενή πρόσφυγα της μειονότητας Rohingya που δεν μπορούσε να εκδώσει ταξιδιωτικά έγγραφα (ΕΔΔΑ, Suji κατά Ελλάδας, αρ. προσφ. 13250/23). Η δεύτερη αφορά υπόθεση Αφγανού πρόσφυγα, που αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προκλήσεις, επειδή οι ελληνικές διπλωματικές αρχές δεν δέχονται έγγραφα που εκδίδονται μετά την κατάληψη της εξουσίας από τους Ταλιμπάν (ΕΔΔΑ, Dotani κατά Ελλάδας, αρ. προσφ. 31077/23). Η τρίτη προσφυγή αφορά πρόσφυγα από το Μπουρούντι, η οικογένεια του οποίου είναι αιτούντες άσυλο στη Νότια Αφρική, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εκδώσουν ταξιδιωτικά έγγραφα (ΕΔΔΑ, Ndikumana κατά Ελλάδας, αρ. προσφ. 41855/23). Αξίζει να σημειωθεί ότι και για τις τρεις υποθέσεις έχουν ήδη κατατεθεί στο ΕΔΔΑ παρεμβάσεις από διεθνείς δρώντες.

Εκθέσεις / Παρεμβάσεις / Αναφορές σε διεθνή όργανα

Το ΕΣΠ δημοσίευσε για άλλη μία χρονιά σημαντικές εκθέσεις¹⁵, παρεμβάσεις και αναφορές σε διεθνή όργανα και συμμετείχε και από κοινού με άλλες οργανώσεις σε εκθέσεις, δελτία τύπου, συμβουλευτικά φόρουμ, διεθνή συνέδρια και εκδηλώσεις σχετικά με την κατάσταση στο πεδίο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αιτούντων άσυλο και προσφύγων, καθώς και των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Νέα Έκθεση του ΕΣΠ με θέμα τις επαναπροωθήσεις, με τίτλο «*Στα Σύνορα της Ευρώπης: Επαναπροωθήσεις υπό Καθεστώς Ατιμωρησίας*» δημοσιεύθηκε το Νοέμβριο του 2024.¹⁵ Η έκθεση συνεισφέρει στο υφιστάμενο σώμα εκτεταμένης τεκμηρίωσης της παράνομης πρακτικής επαναπροωθήσεων του ελληνικού κράτους, παρέχοντας ιδιαίτερα λεπτομερείς περιγραφές δώδεκα υποθέσεων επαναπροωθήσεων στη μεθοριακή περιοχή του Έβρου, οι οποίες έλαβαν χώρα το 2023 και εκπροσωπήθηκαν νομικά από το ΕΣΠ ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ). Οι μαρτυρίες των θυμάτων αποκαλύπτουν μια ανησυχητική εικόνα για

τον οργανωμένο και συστηματικό χαρακτήρα αυτών των παράνομων πρακτικών των ελληνικών αρχών, η οποία συνάδει με αναφορές εθνικών και διεθνών ιδρυμάτων, οργανισμών και φορέων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που τεκμηριώνουν την ίδια μεθοδολογία. Επιπλέον, η έκθεση παρουσιάζει λεπτομέρειες για την ποινική έρευνα και τις πρόσφατες δικαστικές εξελίξεις τριών υποθέσεων επαναπροωθήσεων, οι οποίες εκπροσωπήθηκαν νομικά από το ΕΣΠ ενώπιον του ΕΔΔΑ, καθώς και επίσημα στατιστικά στοιχεία τόσο για τις ελληνικές εισαγγελικές έρευνες υποθέσεων επαναπροωθήσεων και την πορεία αυτών, όσο και για τον συνολικό αριθμό των προσφύγων ενώπιον του ΕΔΔΑ κατά της Ελλάδας για υποθέσεις επαναπροωθήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση αναδεικνύει το συστημικό ζήτημα των αναποτελεσματικών ποινικών ερευνών αναφορών και καταγγελιών επαναπροωθήσεων και παραβιάσεων δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, που συντελούν σε ένα περιβάλλον πλήρους ατιμωρησίας. Μετέπειτα της δημοσίευσης της έκθεσής μας δικαστικές εξελίξεις στις υποθέσεις επαναπροωθήσεων - που παρουσιάζονται σε αυτή και εκπροσωπούμε ενώπιον του ΕΔΔΑ - επιρρωνύνουν τα συμπεράσματα της Έκθεσης, με σημαντικότερη αυτών την εμβληματική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση επαναπροώθησης Τουρκάλας νεαρής γυναίκας στον Έβρο (υπόθεση A.R.E. κατά Ελλάδας, αρ. προσφ. 15783/21), που υποστήριξε η Νομική μας Υπηρεσία, με την οποία καταδίκασε την Ελλάδα δεχόμενο για πρώτη φορά την «*συστηματική πρακτική επαναπροώθησης από τις ελληνικές αρχές πολιτών τρίτων χωρών από την περιοχή του Έβρου προς την Τουρκία*». Η έκθεση παρουσιάστηκε σε ανοιχτή εκδήλωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και σε εκπροσώπους μεταξύ άλλων των Γενικών Διευθύνσεων Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων, και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Γραφείου της Ευρωπαϊκής Συνηγόρου του Πολίτη και του Γραφείου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της FRONTEX.

Η έκθεση αποτελεί συνέχεια της Έκθεσης του 2023 του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) με θέμα τις επαναπροωθήσεις, με τίτλο «*Στα Σύνορα της Ευρώπης: Μεταξύ Ατιμωρησίας και Ποινικοποίησης*». Η σειρά αυτή εκθέσεων συντάχθηκε ως μέρος έργου που χρηματοδοτήθηκε από την OXFAM.

- Έκθεση του ΕΣΠ «*Πρόσβαση των προσφύγων στη Δικαιοσύνη*», Η Έκθεση έγινε στο πλαίσιο της έρευνας

“PROMISE VERSUS REALITY: ACCESS TO JUSTICE FOR REFUGEES IN GREECE”, η οποία υλοποιήθηκε μέσω του προγράμματος “InteGRation: Tackling chronic challenges in the field of integration of refugees in Greece” με τη χρηματοδότηση του Oxford Policy Engagement Network (OPEN), University of Oxford. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τις προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, από την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματά τους, μέχρι το υψηλό κόστος νομικής εκπροσώπησης και την περιορισμένη εμπιστοσύνη στο δικαστικό σύστημα.

- Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) και η οργάνωση Save the Children (SC) παρουσίασαν μια πρωτοποριακή έκθεση με τίτλο «Δεν μοιάζει με αληθινή ζωή» (“It does not feel like real life”): Η καθημερινή ζωή των παιδιών στις προσφυγικές δομές στην Ελλάδα, η οποία αναδεικνύει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Η μελέτη παρέχει μια εις βάθος ματιά στις εμπειρίες αυτών των παιδιών, βασιζόμενη σε 32 συνεντεύξεις με παιδιά, τους φροντιστές τους και εμπειρογνώμονες, συμπεριλαμβανομένων κρατικών αξιωματούχων. Τα ευρήματα της Έκθεσης παρουσιάστηκαν σε ειδική εκδήλωση στο Ευρωκοινοβούλιο τον Οκτώβριο του 2024, με παρουσία Ευρωβουλευτών και μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και στην Αθήνα το Δεκέμβριο του ίδιου έτους σε ανοικτή για το κοινό συζήτηση – πάνελ που οργάνωσαν από κοινού οι δύο φορείς.
- Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και το WWF Ελλάς δημοσίευσαν την έκθεση “Κλιματικό πρόσφυγες: Αντιμετώπιση της μαζικής μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα πριν συμβεί”. Με την έκθεση αυτή, οι δύο ελληνικές οργανώσεις ελπίζουν να ενθαρρύνουν έναν διάλογο που θα προσφέρει στην κοινωνία των πολιτών μια κοινή κατανόηση των προκλήσεων και της ανάγκης για ένα ισχυρό σύστημα προστασίας των κλιματικών προσφύγων με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Ετήσια Έκθεση AIDA (Asylum Information Database) 2023 για την Ελλάδα, με πληροφορίες για τις κύριες αλλαγές που έλαβαν χώρα στο εθνικό σύστημα άσυλου κατά τη διάρκεια του έτους και τις αρχές του 2024. Η Έκθεση μεταξύ άλλων καταγράφει τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με τη διαδικασία άσυλου, τις συνθήκες υποδοχής, τη διοικητική κράτηση των αιτούντων άσυλο και το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας.

- Έκθεση «Ενισχύοντας τη φωνή όσων πλήττονται από τις πολιτικές της Ε.Ε. για τη μετανάστευση και το άσυλο» («*ENHANCING THE VOICES*»), που συντάχθηκε από το ΕΣΠ, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ. Οι συνεντεύξεις με προσφύγισσες και πρόσφυγες στις οποίες βασίστηκε η έκθεση, υποδεικνύουν με καθαρότητα ποιο είναι το ανθρώπινο κόστος της αποτροπής που επιβάλλουν οι ευρωπαϊκές πολιτικές και πως η παντελής έλλειψη ασφαλών διαύλων πρόσβασης στο άσυλο, εκθέτει σε κινδύνους όσες κι όσους αναγκάζονται να αναζητήσουν προστασία στην Ευρώπη.

- Έκθεση «*Migration under the lens: the portrayal of migrants and refugees in the Greek media*», που συντάχθηκε από το ΕΣΠ, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ. Η μελέτη εξετάζει την απεικόνιση των μεταναστών και των προσφύγων στα ελληνικά μέσα ενημέρωσης, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η μετανάστευση πλαισιώνεται στον δημόσιο λόγο.

- Έκθεση «*The pushback – disconnect: current and anticipated practice*» του Protecting Rights at Borders (PRAB), όπου συμμετέχει το ΕΣΠ, καταγράφει και πάλι πώς τα pushbacks και οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων εξακολουθούν να είναι ευρέως διαδεδομένες και έχουν εξελιχθεί σε αποδεκτό εργαλείο για τη διαχείριση των συνόρων.

Αναφορές προς Διεθνή Όργανα

- Παρέμβαση Τρίτου (Third Party Intervention) ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΕΣΠ στην υπόθεση Muhammad κατά Ελλάδας, αριθμ. Προσφυγής 34331/22, σχετικά με την αναποτελεσματικότητα της ποινικής διερεύνησης υποθέσεων επαναπροωθήσεων (pushback) από τα Ελληνικά Δικαστήρια
- Παρατηρήσεις του ΕΣΠ και του ECRE ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της διοικητικής κράτησης προσώπων υπό επιστροφή και αιτούντων άσυλο (‘Αντιρρήσεις κατά Κράτησης’) – ομάδας υποθέσεων MD κατά Ελλάδας
- Παρατηρήσεις του ΕΣΠ προς την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ για την 142η σύνοδο (14 Οκτωβρίου- 8 Νοεμβρίου 2024). Επικεντρώνεται στη συμμόρφωση της Ελλάδας με τις υποχρεώσεις της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που

απορρέουν από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR), με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου. Το ΕΣΠ παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές επαναπροώθησης, την κράτηση μεταναστών, τις εξευτελιστικές συνθήκες διαβίωσης και την έλλειψη αποτελεσματικών ερευνών για παραβιάσεις δικαιωμάτων.

- Συμβολή του ΕΣΠ στην Αναφορά του LANDINFO για την κατάσταση των αναγνωρισμένων προσφύγων στην Ελλάδα. Το ΕΣΠ ανταποκρίθηκε στο αίτημα για στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των αναγνωρισμένων προσφύγων στην Ελλάδα. Τα στοιχεία ζητήθηκαν από το Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, έναν ανεξάρτητο φορέα με έδρα τη Νορβηγία, ο οποίος συνεργάζεται με τις νορβηγικές αρχές μετανάστευσης.
- *«Η Ελλάδα σε θεσμική υποχώρηση: Η κοινωνία των πολιτών καταγράφει την ολίσθηση του κράτους δικαίου»*. Κοινή αναφορά προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ΕΣΠ μαζί με τις οργανώσεις Vouliwatch, Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA), HIAS Ελλάδας, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ) και Reporters United. Στην αναφορά καταγράφονται οι χρόνιες πλημμέλειες και νέες απειλές για το κράτος δικαίου στην Ελλάδα. Η αναφορά συμβάλλει στον ετήσιο έλεγχο των εθνικών συστημάτων που διεξάγει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Έκθεσης για το Κράτος Δικαίου.

«Νέα από το πεδίο»

Το ΕΣΠ ενημερώνει σε μηνιαία βάση για σημαντικές εξελίξεις στο πεδίο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

«Ενημερωτικό Σημείωμα ΕΣΠ για υποθέσεις pushbacks (Information Note)»

Από το 2022 μέχρι σήμερα, το ΕΣΠ ενημερώνει, με επικαιροποιήσεις σε τακτική βάση, για τις παρεμβάσεις του προς τις ελληνικές αρχές και τα ασφαλιστικά μέτρα, που χορηγεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σε υποθέσεις που υποστηρίζει η Νομική μας Υπηρεσία, σχετικά με καταγγελίες επαναπροωθήσεων. Το Ενημερωτικό Σημείωμα του ΕΣΠ περιλαμβάνεται και στο ELENA Weekly Legal Updates του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE-European Council on Refugees and Exiles), του οποίου το ΕΣΠ είναι μέλος.

Νέα τεύχη του Δελτίου Νομολογίας Ασύλου.¹⁷

Το ΕΣΠ σε συνεργασία με τις οργανώσεις Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) και HIAS Ελλάδας εξέδωσε εντός του 2024 δύο νέα τεύχη του Δελτίου Νομολογίας Ασύλου, με αποσπάσματα 141 αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφύγων και της Υπηρεσίας Ασύλου στον τομέα της διεθνούς προστασίας, αναφορικά με ζητήματα, όπως η ερμηνεία της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας», η αξιολόγηση της αξιοπιστίας του αιτούντος και της ουσίας της αίτησης, οι διαδικαστικές εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου, η λειτουργία της ενδικοφανούς προσφυγής και της δικαστικής προστασίας των αιτούντων άσυλο, τα δικαιώματα των αναγνωρισμένων προσφύγων, η διοικητική κράτηση, το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση, καθώς και η ποινική μεταχείριση των προσφύγων.

Επίσης τον Ιούνιο του 2024 δημοσιοποιήθηκε η Ετήσια Έκθεση 2023 του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών, που δημιουργήθηκε από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), στον οποίο συμμετέχει το ΕΣΠ και συνέβαλε στην Έκθεση με την καταγραφή περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών (pushbacks).

Συνθήκες διαβίωσης και στέγασης

Η Κοινωνική Υπηρεσία του ΕΣΠ σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, υποδέχτηκε και εξυπηρέτησε καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, έναν μεγάλο αριθμό αιτημάτων (πραγματοποιήθηκαν 2.637 ενέργειες για 1243 άτομα), σχεδόν το 1/3 αυτών, χρειάστηκε συνδρομή σε ζητήματα στέγασης τόσο προς την αρμόδια Κρατική Υπηρεσία του Υπουργείου Μετανάστευσης για αιτούντες/ούσες άσυλο, όσο και στεγαστική συμβουλευτική και ενέργειες για αναγνωρισμένους πρόσφυγες.

Επιπλέον, η ΚΥ ανέδειξε, παρέπεμψε και επίλυσε ζητήματα συνθηκών διαβίωσης ευάλωτων περιστατικών που διέμεναν ήδη στις ανοιχτές δομές και δεν γνώριζαν ή δεν βρήκαν υπηρεσίες να απευθυνθούν. Οι μαρτυρίες και τα αποδεικτικά στοιχεία των ανθρώπων συνέβαλαν σημαντικά ώστε να γίνουν οι αντίστοιχες παρεμβάσεις στους αρμόδιους φορείς και να επιλυθούν τα εκάστοτε ζητήματα.

Τα αιτήματα που δέχτηκε το 2024 η ΚΥ αφορούσαν κυρίως την συμβουλευτική υποστήριξη για θέματα ψυχικής & σωματικής υγείας, διαδικασίες ασύλου, στέγαση, εργασιακά, υλική υποστήριξη και λοιπά κοινωνικά ζητήματα.

Το 2024 συνεχίστηκε η συνεργασία με ανθρώπους που βιώνουν δυσκολίες και τραύμα, όπως γυναίκες προσφύγισες- μόνες μητέρες με παιδιά, ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, επιζώντες βασανιστηρίων, σεξουαλικών κακοποιήσεων και παρενοχλήσεων, άτομα με σοβαρά ή και χρόνια θέματα υγείας, με έλλειψη πρόσβασης σε τροφή, βασικές συνθήκες υγιεινής και πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, που διαβιώνουν σε ένα αναξιοπρεπές καθεστώς.

Οι άνθρωποι που η ψυχική τους υγεία επιβαρύνθηκε και αποκόπηκαν από τις υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης που παρέχονταν σε δομές, υπέστησαν σημαντική επιδείνωση λόγω της δυσκολίας πρόσβασης σε ψυχολογική, ψυχιατρική και ιατρική φροντίδα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε ότι Υπηρεσία μας συνέβαλε καθοριστικά στην υποστήριξη ατόμων υπό κράτηση, σε συνεργασία και με παραπομπές στέγασης στο αρμόδιο τμήμα του Υ.Μ.Α. (Υπουργείο Μετανάστευσης και ασύλου), και μέσω της άμεσης επικοινωνίας με Προέδρους Πρωτοδικών, με σκοπό την απελευθέρωσή τους και την υποστήριξή τους μετά την κράτηση. Επίσης, συνεργαστήκαμε με το Υ.Μ.Α. για νέα αιτήματα και ζητήματα του στεγαστικού προγράμματος και τη μετεγκατάσταση του πληθυσμού σε ανοιχτές δομές (camp).

Η υποστήριξη των αιτούντων άσυλο στη στέγαση συνεχίζεται μόνο σε δομές εκτός αστικών κέντρων, ακόμη και για τις πιο ευάλωτες περιπτώσεις. Η πλειοψηφία αδυνατεί να αποδεχτεί τις τοποθετήσεις στέγασης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (Υ.Μ.Α.), λόγω απόστασης και απομόνωσης, με αποτέλεσμα οικογένειες και άτομα να αναζητούν εναλλακτικούς τρόπους διαβίωσης, με αυξημένο κίνδυνο, επισφάλεια και αύξηση των πολυπληθών συγκατοικήσεων και της αστεγίας στα αστικά κέντρα.

Σε πολλές περιπτώσεις, τα άτομα αδυνατούν να καλύψουν τα έξοδα μετακίνησης προς τις ανοιχτές δομές στέγασης (εισιτήρια και ταξί), καθώς αυτές βρίσκονται εκτός αστικών κέντρων. Την περασμένη χρονιά, καταφέραμε να καλύψουμε κάποια από τα έξοδα μεταφοράς, καθώς, παρά τις εκκλήσεις μας, στις περισσότερες περιπτώσεις ούτε κρατικοί ούτε ιδιωτικοί φορείς ανταποκρίθηκαν.

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό να αναφερθεί ότι το 2024 υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις στις κρατικές διαδικασίες υποδοχής και καταγραφής, με αποτέλεσμα πολλά άτομα να παραμένουν σε συνθήκες αστεγίας και επισιτιστικής ανέχειας για μεγάλο διάστημα. Από τον Μάιο μέχρι το τέλος της χρονιάς, υπήρξε καθυστέρηση στο μηνιαίο οικονομικό βοήθημα για τους διαμένοντες στα camps. Η ΚΥ, ανταποκρινόμενη στην κατάσταση, ενίσχυσε τις δωρεές από ιδιώτες, ΜΚΟ και εταιρείες, παρέχοντας κυρίως παιδικά είδη διατροφής, ρουχισμό και δωροεπιταγές, με προτεραιότητα στις μονογονεϊκές οικογένειες.

Πολλοί άνθρωποι που αποδέχτηκαν τις θέσεις στις ανοιχτές δομές, έχασαν τις δουλειές τους και τα υποστηρικτικά κοινωνικά δίκτυα στις γειτονιές τους. Άτομα με χρόνιες ασθένειες, έγκυες γυναίκες και οικογένειες με νεογέννητα μωρά, έχασαν την πρόσβαση σε νοσοκομεία και γιατρούς λόγω της αποαστικοποίησης της στέγασης, προκαλώντας μεγάλη επισφάλεια, αγωνία και περαιτέρω αποκλεισμό.

Αφганός πατέρας ανήλικου παιδιού:

«Περιμένω με τον γιο μου να καταγραφούμε σχεδόν ένα μήνα. Δεν έχουμε έγγραφα, δεν μπορούμε να κάνουμε αίτημα στέγασης και μένουμε στον δρόμο ή σε εγκαταλελειμμένα κτίρια στην Αθήνα. Νιώθω ντροπή προς το παιδί μου. Φύγαμε από τον κίνδυνο στη χώρα μας και το εκθέτω εδώ σε άλλους κινδύνους.»

Επιβάρυνση της καθημερινότητας λόγω δυσκολίας πρόσβασης στις δημόσιες και κάλυψης των βασικών δικαιωμάτων

Μια από τις βασικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός καθημερινά είναι η έντονη γραφειοκρατία στις υπηρεσίες ασύλου, τις δημόσιες υπηρεσίες και τις δομές υγείας, που αποτρέπει την πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η απασχόληση. Οι διαδικασίες είναι περίπλοκες, αδιαφανείς και ενέχουν καθυστερήσεις, από την υποβολή αιτήσεων ασύλου μέχρι τα ιατρικά ραντεβού μέσω τηλεφωνικών κέντρων ή ιστοσελίδων που παρέχουν πληροφορίες μόνο στα ελληνικά και αγγλικά. Επιπλέον, η έλλειψη διερμηνέων στις κρατικές υπηρεσίες ενισχύει τις ρατσιστικές συμπεριφορές και περιθωριοποιεί τον πληθυσμό, αποκλείοντας τον περαιτέρω και υπονομεύοντας την ενταξιακή διαδικασία.

19χρονος από την Αίγυπτο, επιζών του ναυαγίου της Πύλου:

«Πλέον πρέπει να ζω μόνος μου. Έφυγα από τον ξενώνα που ήμασταν με τα άλλα παιδιά από πέρσι που έγινα 18. Δε γνωρίζω τη γλώσσα ακόμα και όλα αυτά που πρέπει να κάνω μου φαίνονται πολύ δύσκολα. Δεν μπορώ να πάω στο γιατρό μόνος μου, δεν με καταλαβαίνει και όλα αυτά με τον ΑΦΜ, ή τη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού, δεν έχω ιδέα πως γίνονται. Νιώθω απόγνωση. Είμαι χαρούμενος που έχω εσάς σε όλα αυτά».

Τον περασμένο χρόνο παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση στις απορριπτικές αποφάσεις πρώτου και δεύτερου βαθμού, με σοβαρές συνέπειες στην ψυχολογία των εξυπηρετούμενων, επιφέροντας σημαντική επιβάρυνση και δραματικές αλλαγές στην καθημερινότητά τους. Αυτές οι αποφάσεις δημιούργησαν δυσκολίες στην πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και εργασία. Οι επαγγελματίες προσέφεραν συμβουλευτική και πρακτική βοήθεια, συνεργαζόμενοι με φορείς και κρατικές αρχές όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, ο Συνήγορος του Παιδιού, και το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

39χρονος πατέρας από το Ιράν:

«Μόλις μάθαμε για την δεύτερη απορριπτική του αιτήματος μας, ένιωσα να τα χάνω όλα ξανά. Ξανά στο δρόμο με τα παιδιά, ξανά χωρίς χαρτιά, ξανά χωρίς φάρμακα. Μόλις είχα ξεκινήσει να κάνω κάποια μεροκάματα και η γυναίκα μου να έχει σταθερό γιατρό σε νοσοκομείο, με τη δική σας βοήθεια στη συνεννόηση και διερμηνεία. Που θα γεννήσει σε δύο μήνες; Πως θα τους φροντίσω; Που θα μείνουμε;».

Το ευρύ δίκτυο συνεργασίας με φορείς και πρωτοβουλίες όπως συσσίτια, δομές στέγασης και οργανώσεις εξειδικευμένης υποστήριξης, σε συνδυασμό με τη συνεργασία της Κοινωνικής Υπηρεσίας με την Υπηρεσία Διερμηνείας, εξασφάλιζε συνεχιζόμενη υποστήριξη για όλους/όλες τις/τους αιτούσες/ντες, ανεξαρτήτως ηλικίας. Η συνοδεία των εξυπηρετούμενων σε νοσοκομεία και δημόσιες υπηρεσίες ενίσχυσε τη συμβουλευτική και θεραπευτική σχέση και συνέβαλε στην ενδυνάμωση τους και την αίσθηση του «ανήκειν». Η Κοινωνική Υπηρεσία εστιάζει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, την προώθηση της αυτονομίας και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος αποδοχής και ένταξης για τους ωφελούμενους.

Οι νέοι ενήλικες (18+), μια ευάλωτη ομάδα του γενικού προσφυγικού πληθυσμού, η οποία έχει αρκετά μεγάλη απεύθυνση στις κοινωνικές υπηρεσίες, παραμένει χωρίς υποστήριξη, αντιμετωπίζοντας σημαντικά κενά πρόσβασης στο εθνικό σύστημα υγείας, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στη συλλογή των απαραίτητων δικαιολογητικών για λήψη επιδομάτων και στην ψυχολογική υποστήριξη.

Αναγνωρισμένοι

Οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην ελληνική πραγματικότητα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια καθώς μειώνονται οι υπηρεσίες και τα προγράμματα. Η σύνδεση της εργασίας με την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ για ενήλικες και ανήλικα εξαρτώμενα μέλη προκαλεί σημαντικά εμπόδια, ειδικά για μονογονεϊκές οικογένειες χωρίς υποστηρικτικό περιβάλλον, ηλικιωμένα άτομα, άτομα με προβλήματα υγείας ή οικονομικές δυσκολίες για την πληρωμή φροντίδας των παιδιών, καθώς και για άτομα που δεν γνωρίζουν τη γλώσσα ή την Αγγλική.

Ένα σημαντικό μέρος των αναγνωρισμένων προσφύγων, ιδιαίτερα αν δεν υποστηρίζονται από κοινωνικές υπηρεσίες, αποκλείονται τελείως από την πρόσβαση στην υγεία, σε φάρμακα και ιατρικές εξετάσεις, την ψυχιατρική υποστήριξη, καθώς χωρίς νόμιμη εργασία, διακόπτεται ακαριαία η πρόσβαση.

20χρονος αναγνωρισμένος πρόσφυγας από το Αφγανιστάν:

Ήμουν μόλις 3 μήνες στην Ελλάδα και μόλις αναγνωρίστηκα ως πρόσφυγας, μου ανακοίνωσαν ότι πρέπει να φύγω από το camp του νησιού, σε 2 μέρες. Δεν είχα προλάβει να μάθω την γλώσσα, δεν μιλώ Αγγλικά. Είμαι άστεγος στην Αθήνα, επιβιώνω σε πολύ δύσκολες συνθήκες και περιμένω σε λίστα αναμονής για έναν από τους ελάχιστους ξενώνες που υπάρχουν. Προσπαθώ να μάθω γρήγορα Ελληνικά ώστε να βρω μια εργασία.

Επιπλέον, η πρόσβαση στις πλατφόρμες των δημόσιων υπηρεσιών (τράπεζες, εφορίες, ΟΑΕΔ κ.λπ.) παραμένει εξαιρετικά δύσκολη, καθώς είναι αποκλειστικά στην ελληνική γλώσσα ή δύσκολα προσβάσιμες λόγω απαιτούμενων διαδικασιών (ηλεκτρονικά ή τηλεφωνικά ραντεβού), ενώ ο πληθυσμός δεν διαθέτει τα απαραίτητα τεχνικά μέσα. Λόγω της προστασίας προσωπικών δεδομένων, σε ορισμένες υπηρεσίες δεν επιτρέπεται σε τρίτο πρόσωπο να κλείσει το ραντεβού, κάτι που δυσχεραίνει τις ήδη δύσκολες διαδικασίες. Στα ραντεβού αυτά, απαιτείται η συνοδεία κοινωνικών λειτουργών για να διαμεσολαβήσουν και να εξηγήσουν τα αιτήματα, καθώς οι γραφειοκρατικές διαδικασίες μπορεί να εξαρτώνται από την ενημέρωση ή τον τρόπο που ερμηνεύει κάποιος/α υπάλληλος το νόμο ή τους κανονισμούς λειτουργίας της υπηρεσίας.

Μείζον ζήτημα παραμένει η έλλειψη διερμνείας στο εθνικό σύστημα υγείας, κοινωνικής πρόνοιας και κρατικών υπηρεσιών. Στο συγκεκριμένο σημείο πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του ατόμου όταν κάποιο άτομο δεν έχει κανέναν να τον συνοδεύσει.

26χρονος από το Πακιστάν:

Αντιμετωπίζω πολύ σοβαρό καρδιολογικό ζήτημα, αν δεν με υποστήριζαν όλοι αυτοί οι άνθρωποι από το ΕΣΠ, (δικηγόρος, διερμνέας και κοινωνική λειτουργός), αν δεν μιλούσαν με τους γιατρούς μου και δεν με συνόδευσαν στο νοσοκομείο δεν ξέρω σε τι κατάσταση θα ήμουν αυτή την στιγμή. Σίγουρα δεν θα ήξερα βασικά πράγματα για την κατάσταση της υγείας μου και σίγουρα δεν θα μπορούσα να κάνω την αίτηση στο τμήμα πρωτόκολλου του νοσοκομείου.

Το πρόγραμμα HELIOS σταμάτησε όλες τις παροχές τέλη Αυγούστου του 2024 με μόνη εξαίρεση την συνέχιση της επιδότησης ενοικίου στους ήδη υπάρχοντες δικαιούχους έως το τέλος Νοεμβρίου του 2024. Έχει δρομολογηθεί η επανέναρξη του προγράμματος τις αρχές του 2025, ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι διακόπηκε το μόνο πρόγραμμα για αναγνωρισμένους πρόσφυγες με αποτέλεσμα οι πρόσφυγες να μην έχουν καμία εναλλακτική υποστήριξης. Κατά συνέπεια αναγνωρισμένοι πρόσφυγες βίωσαν και αυτοί τον αποκλεισμό, την εξαθλίωση, την επικινδυνότητα και την στεγαστική επισφάλεια. Οι αυξήσεις δε στις τιμές των ενοικίων στα αστικά κέντρα δημιουργούν μια κυριολεκτικά, αδιέξοδη συνθήκη.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι τα προγράμματα υλικής υποστήριξης από ΜΚΟ και άλλες οργανώσεις έχουν περιοριστεί σημαντικά, με αποτέλεσμα να μην καλύπτονται βασικές βιοποριστικές ανάγκες των ανθρώπων. Παρ' όλα αυτά, η υπηρεσία μας κατάφερε να εντάξει τις πιο ευάλωτες περιπτώσεις σε δομές φιλοξενίας, μέσω κατ' εξαίρεση αιτημάτων στο αρμόδιο υπουργείο και μετά από έντονη πίεση.

Πρέπει να τονιστεί ότι τόσο οι αιτούντες άσυλο όσο και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας συνεχίζουν να βιώνουν πολλαπλούς αποκλεισμούς λόγω της έλλειψης ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής, από την υποδοχή στην ένταξη. Για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, η απουσία βιώσιμου πλαισίου στήριξης και πολιτικής ένταξης οδηγεί πολλούς να αναγκάζονται να φύγουν για άλλες χώρες της ΕΕ, με κίνδυνο την επιστροφή τους στη χώρα υποδοχής. Δυστυχώς, το 2024 υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις επιστροφών.

24χρονη μητέρα 3 παιδιών από το Καμερούν:

«Από το πρόγραμμα HELIOS πρόλαβα να πάρω μόνο δύο μήνες ενοικίου. Χρωστάω πάνω από 5 μήνες και ευτυχώς η ιδιοκτήτρια με αφήνει να της τα δίνω λίγο λίγο. Μου στέλνουν χρήματα συγγενείς από το εξωτερικό, ειδικά γάλα και rampeps για τα παιδιά, φάρμακα και συσσίτια που μου δίνετε, με έχει σώσει κυριολεκτικά».

Ψυχοκοινωνική συνδρομή

Η Κοινωνική Υπηρεσία παρέιχε το 2024 καθημερινή συμβουλευτική υποστήριξη, βοήθεια σε ιατρικά και γραφειοκρατικά θέματα, καθώς και θέματα ένταξης και καθημερινότητας. Παρείχε επίσης κατάλληλη πληροφόρηση ανάλογα με το κάθε αίτημα και, σε ιδιαίτερα ευάλωτες περιπτώσεις, συνοδείες για καλύτερη ή επείγουσα εξυπηρέτηση. Οι κοινωνικοί/ες λειτουργοί συνέταξαν κοινωνικές εκθέσεις για την υποστήριξη αιτημάτων ασύλου, συμβάλλοντας στην παρουσίαση της ευάλωτης κατάστασης των ατόμων. Επιπλέον, η ΚΥ συνεργάζεται και διαμεσολαβεί με πολλές υπηρεσίες στην κοινότητα για την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών, ανάλογα με τις ανάγκες των περιπτώσεων.

Για παράδειγμα, υπάρχει σταθερή και συνεχής συνεργασία με Υπηρεσίες σωματικής και ψυχικής υγείας, νοσοκομεία, κέντρα υγείας, ΜΚΟ, εθελοντικές οργανώσεις, σχολεία και εκπαιδευτικά πλαίσια, λοιπές οργανώσεις της κοινότητας, εκάστοτε αρμόδιους φορείς (Υπουργεία, Συνήγορος του Πολίτη, ΕΚΚΑ, αστυνομία,

υπηρεσίες anti-trafficking, Αρμόδιος Μηχανισμός αναφοράς, Συνήγορος του παιδιού κ.α.)

Η ΚΥ δέχεται πολλαπλά και διαφορετικά αιτήματα από άτομα σε διαφορετικές συνθήκες. Για παράδειγμα συνεργάζεται και υποστηρίζει πρώην κρατούμενους, αιτούντες/ούσες ασύλου και αναγνωρισμένους που χρειάζονται παροχή πληροφόρησης και συμβουλευτικής για ενταξιακά θέματα, επιζησάντες βασανιστηρίων, ενδοοικογενειακής βίας, trafficking, άτομα σε αστεγία, ασυνόδευτα ανήλικα, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρία ενώ κυρίως συνεργάζεται με την ΝΥ για ζητήματα ασύλου. Το 2024 υπήρξε στενή συνεργασία με το Διαπολιτισμικό κέντρο Πυξίδα του ΕΣΠ, με παραπομπές σε μαθήματα γλώσσας και ενισχυτικής διδασκαλίας αλλά και στενή συνεργασία με την παιδοψυχολόγο για ζητήματα παιδικής ψυχικής υγείας και ευημερίας των παιδιών και των οικογενειών τους. Επιπλέον, η ΚΥ υποστηρίζει τα άτομα με εκπροσώπηση και συνηγορία σε υπηρεσίες και στην κοινότητα, με συνοδείες και εκπαίδευση, ώστε να γίνει η όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη κατανόηση και αντίληψη του τρόπου λειτουργίας της εκάστοτε υπηρεσίας με στόχο την αυτονομία του ατόμου. Οι επαγγελματίες κοινωνικοί/ες λειτουργοί της Κ.Υ ανταποκρίθηκαν όπως κάθε χρόνο σε έκτακτα αιτήματα που είτε έρχονται δια ζώσης στα γραφεία του φορέα, είτε είναι εσωτερικές παραπομπές (από την Νομική Υπηρεσία ή την Υπηρεσία Διερμηνείας), από την Ύπατη αρμοστέα για της πρόσφυγες ή της Υπηρεσίες της Κοινότητας. Η συνεργασία της για παράδειγμα με τους επιζησάντες του ναυαγίου της Πύλου συνεχίστηκε και αυτή τη χρονιά με συμβουλευτική υποστήριξη, ενταξιακά ζητήματα και εύρεση εργασίας σε κάποιες περιπτώσεις. Η συμβουλευτική και θεραπευτική πολλές φορές σχέση με τους/τις εξυπηρετούμενους/ες, καθώς και η δημιουργία ενός σταθερού σημείου αναφοράς, παίζουν τον πιο καθοριστικό ρόλο για την υπεράσπιση και υποστήριξη των δικαιωμάτων των ανθρώπων.

Σομαλός νεαρός άνδρας 21 ετών:

«Μένω στο δρόμο εδώ και δύο μήνες και το μυαλό μου, μου παίζει περίεργα παιχνίδια. Δεν με δέχονταν σε κανένα νοσοκομείο γιατί δεν μπορώ να μιλήσω καλά αγγλικά και με διώχνουν. Φταίει και η εμφάνισή μου λογικά. Ευτυχώς που υπάρχουν εσείς και με αφήνετε να κάθομαι μερικές ώρες στο χώρο σας. Νιώθω ασφάλεια και αξιοπρέπεια. Μου φέρεστε πολύ καλά και οι συζητήσεις που κάνουμε κάθε εβδομάδα, με κάνουν να μη νιώθω μοναξιά. Τα χάπια που μου δίνει ο ψυχίατρος που με έχετε στείλει, με έχουν βοηθήσει πάρα πολύ.»

Εκπαίδευση

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τα παιδιά που ζητούν άσυλο πρέπει να φοιτούν σε δημόσιο σχολείο υπό τις ίδιες συνθήκες με τους Έλληνες πολίτες. Παρά την πρόβλεψη δημιουργίας τμημάτων υποδοχής, στην πράξη συχνά δεν ξεκινούν στην ώρα τους, λόγω υποστελέχωσης ή ανεπαρκούς αριθμού διδασκόντων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των παιδιών που δεν καταλαβαίνουν ελληνικά, καθώς αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση των μαθημάτων, με αυξημένη σχολική διαρροή κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Επίσης, οι κακές συνθήκες διαβίωσης στις δομές φιλοξενίας, καθώς και η απομόνωση των δομών σε απομακρυσμένες περιοχές με κακή συγκοινωνία, επιδεινώνουν την πρόσβαση στη δημόσια εκπαίδευση.

Το κλείσιμο του προγράμματος φιλοξενίας ΕΣΤΙΑ και η απομάκρυνση των οικογενειών σε καταυλισμούς μακριά από την πόλη είχε σοβαρές συνέπειες, όπως τη βίαιη αλλαγή του σχολικού, κοινωνικού και φιλικού περιβάλλοντος, καθώς και τη διαταραχή των καθημερινών δραστηριοτήτων. Αυτό επηρέασε αρνητικά την ψυχική υγεία των παιδιών και την οικογενειακή ισορροπία, δημιουργώντας ένα αίσθημα απελπισίας και υποβαθμίζοντας τη διαδικασία ένταξης. Η ένταξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα στον αστικό ιστό και τις γειτονίες, όχι σε απομακρυσμένα camps-καταυλισμούς.

Σημαντική είναι η συνεισφορά του ΕΣΠ στην διευκόλυνση των εγγράφων των παιδιών στο δημόσιο σχολείο όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, καθώς και την διάρκεια της χρονιάς, καθώς οι οικογένειες πολλές φορές αδυνατούν να αποδείξουν την διεύθυνση κατοικίας με κάποιο επίσημο έγγραφο, το οποίο θεωρείται απαραίτητο. Η Κοινωνική Υπηρεσία, με συνεχείς παρεμβάσεις και συνεργασία με τα Σχολεία και τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, διευκόλυνε αυτή τη διαδικασία για σημαντικό αριθμό παιδιών. Επίσης, εγγραφές και υποβολές αιτήσεων σε μικρότερης ηλικίας παιδιά (βρέφη και νήπια), πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία και φέτος στους βρεφονηπιακούς σταθμούς. Στα πλαίσια του διαπολιτισμικού κέντρου Πυξίδα, τα παιδιά λάμβαναν ενισχυτική διδασκαλία και υποστήριξη καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς για τα μαθήματά τους στο σχολείο.

Σύρια μαμά, 2 ανήλικων παιδιών:

«Αν δεν με βοηθούσατε με τη Διευθύντρια του Δημοτικού και δεν με συνοδεύατε μαζί στο σχολείο, δεν θα τα έβαζαν τα παιδιά σε τμήμα. Είχα πάει πολλές φορές, και συνέχεια μου έλεγαν είτε ότι δεν έχουν θέσεις και ότι έπρεπε να ξανά περάσω, είτε ότι λείπουν χαρτιά. Ευχαριστώ πολύ που φροντίσατε τα παιδιά μου. Να σας έχει ο θεός καλά».

Διαπολιτισμικό κέντρο «ΠΥΞΙΔΑ»

Τη χρονιά που πέρασε, η ΠΥΞΙΔΑ παρείχε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, εκπαίδευσης ενηλίκων και ανηλίκων καθώς και ομάδες θεατρικού παιχνιδιού. -Οι ψυχοκοινωνικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες της Πυξίδας ωφέλησαν 306 παιδιά και 41 γονείς/κηδεμόνες.

Ψυχολογική Υποστήριξη και Συμβουλευτική

Η παιδοψυχολόγος του Διαπολιτισμικού Κέντρου «ΠΥΞΙΔΑ» παρείχε ψυχολογική υποστήριξη μέσα από ατομικές συνεδρίες. Οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα παιδιά και οι οικογένειες ήταν πολλές και πολυδιάσπατες, περιλαμβάνοντας:

- Άγχος, φοβίες και συναισθηματική αστάθεια, ως αποτέλεσμα τραυματικών εμπειριών και αβεβαιότητας
- Δυσκολία προσαρμογής στο νέο περιβάλλον και κοινωνική απομόνωση
- Γλωσσικά εμπόδια και μαθησιακές δυσκολίες που επηρεάζουν την ένταξη στο σχολείο
- Διαταραχές ύπνου και σωματοποιημένα συμπτώματα άγχους
- Οικογενειακές δυσκολίες όπως έλλειψη σταθερότητας, γονεϊκή εξουθένωση και περιορισμένα δίκτυα υποστήριξης

Η παιδοψυχολόγος του Διαπολιτισμικού Κέντρου «ΠΥΞΙΔΑ» παρείχε ψυχολογική υποστήριξη μέσα από ατομικές συνεδρίες. Οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα παιδιά και οι οικογένειες ήταν πολλές και πολυδιάσπατες, περιλαμβάνοντας:

Μέσα από τις ατομικές συνεδρίες τα παιδιά μπόρεσαν να εκφράσουν τις ανησυχίες και τα συναισθήματά τους, να αναπτύξουν μηχανισμούς διαχείρισης του άγχους και να ενισχύσουν την ψυχική τους ανθεκτικότητα. Παράλληλα, οι γονείς έλαβαν καθοδήγηση ώστε να

κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των παιδιών τους και να ενισχύσουν τη γονεϊκή τους ικανότητα.

Η συνεργασία του Διαπολιτισμικού Κέντρου «ΠΥΞΙΔΑ» με άλλους φορείς υπήρξε καθοριστική για την παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης στα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Μέσα από δικτύωση και τη συνεργασία με άλλες ΜΚΟ, κοινωνικές υπηρεσίες, σχολεία, δομές φιλοξενίας και φορείς υγείας, καταφέραμε να διασφαλίσουμε άμεση και εξατομικευμένη ψυχοκοινωνική στήριξη για τις οικογένειες που το είχαν ανάγκη, να ενισχύσουμε τη σχολική προσαρμογή των παιδιών και να παρέχουμε ιατρική και ψυχιατρική παραπομπή σε περιπτώσεις παιδιών με σοβαρότερες ψυχολογικές ή αναπτυξιακές ανάγκες.

Επίσης:

- Υλοποιήθηκαν θεατρικά εργαστήρια με 367 συμμετοχές.
- Διοργανώθηκαν εργαστήρια βιβλίου με 114 συμμετοχές.
- Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε 3 μουσεία και πολλά εικαστικά εργαστήρια εντός του χώρου της Πυξίδας.
- Πραγματοποιήθηκαν ειδικά σχεδιασμένα εργαστήρια για τα δικαιώματα των παιδιών, στα οποία συμμετείχαν 43 έφηβοι.
- Η εκπαίδευση ενηλίκων και παιδιών στην ΠΥΞΙΔΑ για τη διδασκαλία ελληνικών πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια εθελοντών εκπαιδευτικών και φοιτητών στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης. Συνολικά, λειτούργησαν 3 τμήματα ελληνικών για ενήλικες, ένα τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας και ένα τμήμα Αγγλικών.

Εργασιακά

Η Κοινωνική Υπηρεσία παρείχε εργασιακή συμβουλευτική, επιτρέποντας σε πολλούς ανθρώπους να προετοιμαστούν για την αναζήτηση και ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Αυτή η στήριξη ήταν κρίσιμη για την επιβίωσή τους, την κοινωνική τους ένταξη και την ενίσχυση της αισιοδοξίας τους για το μέλλον, τόσο για τους ίδιους όσο και για τις οικογένειές τους. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ασύλου (άρθρο 26, Ν.5038), οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας έχουν πλήρη και αυτόματη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς, χωρίς να απαιτείται ειδική άδεια εργασίας. Παρ' όλα αυτά, στην πράξη, η ένταξή τους στην αγορά εργασίας αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια, όπως η έλλειψη βασικών ταυτοποιητικών εγγράφων (π.χ. ενεργοποιημένο ΑΜΚΑ), τα υψηλά επίπεδα ανεργίας και ο αυξημένος ανταγωνισμός με εργαζόμενους που μιλούν την ελληνική γλώσσα.

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών εμφανίζονται σε δυσανάλογα υψηλά ποσοστά στην ανεργία. Σύμφωνα με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α.), ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων υπηκόων τρίτων χωρών έφτασε τις 124.992 το 2024. Παράλληλα, η διαδικασία ενεργοποίησης του ΑΜΚΑ για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας έχει γίνει πιο αυστηρή, καθώς, σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση που τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2023, η απόδειξη κατοικίας πρέπει να περιλαμβάνει είτε βεβαίωση εργοδότη, εγγεγραμμένη σύμβαση εργασίας στο Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Απασχόλησης (ΕΡΓΑΝΗ), είτε βεβαίωση εγγραφής ελεύθερου επαγγέλματος από τη Δ.Ο.Υ.. Αυτό δυσχεραίνει την πρόσβαση του συγκεκριμένου πληθυσμού στη διαδικασία έκδοσης κάρτας ανεργίας και στις σχετικές παροχές.

Το γραφείο απασχόλησης ανέπτυξε περαιτέρω τα εργαλεία εργασιακής συμβουλευτικής, διέυρυνε το δίκτυο εργοδοτών και αύξησε τις διαθέσιμες ασφαλείς θέσεις εργασίας σε διάφορους τομείς, εξασφαλίζοντας μελλοντικές συνεργασίες και για το 2025. Παράλληλα, ενίσχυσε την επικοινωνία με τους εργοδότες, δίνοντας έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Επιπλέον, διαθέτει εκτενή γνώση των πιο πρόσφατων εξελίξεων στο νομικό πλαίσιο που αφορά την ομάδα-στόχο της υπηρεσίας.

Ωστόσο, αντιμετωπίστηκαν σημαντικές προκλήσεις, όπως η διαμονή των ωφελομένων σε απομακρυσμένες περιοχές, γεγονός που καθιστούσε δύσκολη την κάλυψη βασικών αναγκών (διατροφή, ένδυση, υγειονομική περίθαλψη) και συχνά εμποδίζε η διέκοπτε την προετοιμασία τους (ραντεβού εργασιακής συμβουλευτικής, μαθήματα ελληνικών και αγγλικών, ιατρική μέριμνα) ή ακόμη και την έναρξη εργασίας. Επιπλέον, οι χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες για την έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων, όπως η απόδοση ΑΜΑ και ΑΦΜ στους νέους εργαζόμενους και η ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ μετά την αναγνώριση, προκάλεσαν σοβαρές δυσκολίες σε πολλούς εξυπηρετούμενους, οι οποίοι διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα για σταθερή εργασία.

25χρονη από το Καμερούν:

«Με βοηθήσατε με αυτή τη δουλειά να βρω πάλι την αξιοπρέπειά μου σαν άνθρωπος. Σας ευχαριστώ πολύ».

43χρονη μητέρα 5 παιδιών από τη Συρία:

«Μέσα από αυτή τη δουλειά, είμαι ασφαλισμένη και μπορώ να σκέφτομαι το μέλλον το δικό μου και των παιδιών μου ως μόνη μαμά. Απέκτησα φίλες στη δουλειά, κάτι που δεν είχα ποτέ στη ζωή μου. Σας είμαι ευγνώμων».

1. Μεταξύ άλλων: Συνήγορος του Πολίτη, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων, Επίτροπος των Ην. Εθνών για τα δικαιώματα των μεταναστών, Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης κ.α.
2. Ενημερωτικό Σημείωμα του ΕΣΠ, επικαιροποιημένο έως και 18/2/2025, <https://gcr.gr/en/news/item/1984-information-note/>
3. Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, <https://nchr.gr/index.php/mixanismos-katagrafis.html>
4. ΕΣΠ, Στα Σύνορα της Ευρώπης: Μεταξύ Ατιμωρησίας και Ποινικοποίησης, Μάρτιος 2023, <https://www.gcr.gr/el/ekdoseis-media/reports/item/2110-at-europe-s-borders-between-impunity-and-criminalization>
5. ΕΣΠ, Στα Σύνορα της Ευρώπης: Επαναπροωθήσεις Υπό Καθεστώς Ατιμωρησίας, Νοέμβριος 2024, <https://gcr.gr/el/gcr-reports/item/sta-synora-tis-eyropis-epanaproothiseis-ypo-kathestos-atimorisias/>
6. ΕΣΠ, «At Europe's Borders: Between Impunity And Criminalization», <https://www.gcr.gr/el/ekdoseis-media/reports/item/2110-at-europe-s-borders-between-impunity-and-criminalization>
7. Περίληψη της Απόφασης, όπως δημοσιεύθηκε από το Δικαστήριο <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22003-7380289-10089391%22%5D%7D>
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, «Δικαίωση από το ΕΔΔΑ για το Φαρμακονήσι: Συνέντευξη Τύπου την Δευτέρα, 11 Ιουλίου 2022» <https://www.gcr.gr/el/news/press-releases-announcements/item/2006-dikaiosi-apo-to-edda-gia-to-farmakonisi-synentefksi-typou-tin-deftera-11-iouliou>
8. THE PYLOS SHIPWRECK: A CLONE CASE 1 YEAR AFTER THE ISSUANCE OF SAFI JUDGMENT? https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/GCR_ECRE_Submission_on_SAFI_and_others_application_no_5418_15.pdf
9. <https://www.tovima.gr/2023/11/09/society/nayagio-stin-pylo-aneksartiti-ereyna-apo-ton-synigoro-tou-politi/>
10. <https://twitter.com/EleonoraVasques/status/1752762391605965185>
11. <https://www.ombudsman.europa.eu/el/doc/correspondence/el/182671>
12. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/pylos-shipwreck-the-greek-authorities-must-ensure-that-effective-investigations-are-conducted>
- https://multimedia.europarl.europa.eu/en/video/exchange-of-views-on-the-migrant-boat-shipwreck-off-the-coast-of-greece-extracts_1243537
13. <https://www.gcr.gr/el/ekdoseis-media/ypotheseis-edda/ypotheseis-apofaseis-enopion-ellinikon-dikastirion/item/2123-ste-olom-177-2023-prosvalletai-ethnikos-katalogos-ston-opoio-perilamvanetai-i-tourkia-os-asfalis-triti-xora-gia-orismenes-katigories-aitoynton-diethni-prostasia-me-synepeia-oi-aitiseis-afton-na-aporriptontai-kat-arxin-os-aparadektes>
14. Το όνομα έχει αλλάξει για λόγους προστασίας του
15. <https://www.gcr.gr/el/ekdoseis-media/reports> <https://www.gcr.gr/el/ekdoseis-media/reports>
16. ΕΣΠ, Στα Σύνορα της Ευρώπης: Επαναπροωθήσεις υπό Καθεστώς Ατιμωρησίας, Νοέμβριος 2024. Βλ. την έκθεση στα ελληνικά διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://gcr.gr/wp-content/uploads/GR-2024-GCR_Pushback-Report-1.pdf και εκτενή περίληψη της έκθεσης, εδώ: https://gcr.gr/wp-content/uploads/GR_2024_GCR_Pushback-Report_EXECUTIVE-SUMMARY_FINAL.pdf
17. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 2ο Τεύχος Δελτίου Νομολογίας Ασύλου 2023, διαθέσιμο σε: <https://www.gcr.gr/el/news/press-releases-announcements/item/2234-dimosieythike-to-teyxos-2-2023-tou-deltiou-nomologias-asylo>

Οι παρεμβάσεις του ΕΣΠ

A. Νομική Βοήθεια

Παροχή νομικής και ψυχοκοινωνικής συνδρομής μέσα από ομάδες υποδοχής

Συνεργάτης: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
για τους Πρόσφυγες

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2024 - 31/12/2024

Τόπος υλοποίησης: Αττική, Θεσσαλονίκη

Το έργο αφορούσε στην παροχή νομικής συνδρομής σε αιτούντες/αιτούσες άσυλο και πρόσφυγες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου και των λοιπών διαδικασιών που σχετίζονται με το νομικό τους καθεστώς. Το είδος της συνδρομής περιλάμβανε παροχή πληροφοριών, συμβουλευτική και εκπροσώπηση ενώπιων των αρχών κατά τη διαδικασία ασύλου σε Α και Β βαθμό, κατά τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης βάσει του Κανονισμού Δουβλίνου III και υποστήριξη αναγνωρισμένων προσφύγων. Επιπλέον το έργο αφορούσε στην παροχή ψυχοκοινωνικής συνδρομής έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων σε δικαιώματα και υπηρεσίες. Το είδος της συνδρομής περιλάμβανε παροχή πληροφοριών, υποστήριξη κατά τη διαδικασία ασύλου, συμβουλευτική και σχετικές παρεμβάσεις για ιατρικά, εκπαιδευτικά ζητήματα, ζητήματα στέγασης κ.ο.κ.

Στο πλαίσιο του έργου, 726 αιτούντες/αιτούσες άσυλο και πρόσφυγες έλαβαν νομική συνδρομή στην Αθήνα και 398 στη Θεσσαλονίκη. Αντίστοιχα 613 άτομα έλαβαν ψυχοκοινωνική συνδρομή στην Αττική και 260 στη Θεσσαλονίκη. Πολλές υποθέσεις υποστηρίχθηκαν ενώπιων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώπιων Αστικού και Διοικητικού Δικαστηρίου με θετικό αποτέλεσμα και πολλά άτομα έλαβαν προσωρινό καθεστώς.

Παροχή νομικής υποστήριξης σε άτομα που βρίσκονται υπό συνθήκες κράτησης

Συνεργάτης: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
για τους Πρόσφυγες

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2024 - 31/12/2024

Τόπος υλοποίησης: Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Το έργο αφορούσε στην παροχή νομικής συνδρομής σε άτομα που βρίσκονται υπό συνθήκες κράτησης με στόχο την διασφάλιση της πρόσβασης τους σε δικαιώματα και στην διαδικασία ασύλου. Η ομάδα πραγματοποίησε τακτικές επισκέψεις σε χώρους κράτησης και

αστυνομικά τμήματα της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, και αποστολές στα υπόλοιπα Κέντρα κράτησης (Κόρινθος, Παράνεστι, Ξάνθη, Φυλάκιο Ορεστιάδας). Η συνδρομή περιλάμβανε υποστήριξη σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, μέσα από συμβουλευτική και εκπροσώπηση, ενστάσεις ενώπιον των διοικητικών και των δικαστικών αρχών για άρση της κράτησης. Επιπλέον, η ομάδα κράτησης πραγματοποίησε θεσμικές παρεμβάσεις και υπέβαλλε εκθέσεις ενώπιον Ανεξάρτητων Αρχών και Διεθνών Μηχανισμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τόσο για την υποστήριξη υποθέσεων όσο και για την αντιμετώπιση συστημικών προβλημάτων.

Συνολικά, 240 άτομα που βρίσκονταν υπό συνθήκες κράτησης έλαβαν νομική υποστήριξη στην Αττική και 164 άτομα στην Βόρεια Ελλάδα. Η ομάδα υπέβαλε αντιρρήσεις κατά της κράτησης για 115 άτομα ενώπιων της Αστυνομίας και για 27 ενώπιων των Δικαστηρίων. Επιπλέον πολλές από τις υποθέσεις υποστηρίχθηκαν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έπειτα από τις ενέργειες της ομάδας, τουλάχιστον 48 άτομα που βρίσκονταν υπό κράτηση αφέθηκαν ελεύθερα. Οι παρεμβάσεις της ομάδας δεν ωφέλησαν μόνο τις υποστηριζόμενες υποθέσεις, αλλά συνέβαλλαν και στην αντιμετώπιση συστημικών προβλημάτων.

Παροχή νομικής υποστήριξης στα νησιά, τον Έβρο και την Κρήτη

Συνεργάτης: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
για τους Πρόσφυγες

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2024 - 31/12/2024

Τόπος υλοποίησης: Λέσβος, Κως, Έβρος, Κρήτη

Το έργο αφορούσε στην παροχή νομικής συνδρομής σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου και των λοιπών διαδικασιών που σχετίζονται με το νομικό τους καθεστώς. Πιο συγκεκριμένα, οι βασικές ενέργειες αφορούσαν μεταξύ άλλων συμβουλευτική και εκπροσώπηση ενώπιων των αρχών κατά τη διαδικασία ασύλου, κατά τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης, παρεμβάσεις για την άρση της κράτησης και του γεωγραφικού περιορισμού και ενέργειες για τη διαπίστωση ευαλωτότητας.

Συγκεκριμένα, μέσα στο 2024, 1366 αιτούντες/αιτούσες άσυλο και πρόσφυγες έλαβαν νομική συνδρομή. Με τη συνδρομή του ΕΣΠ, μεταξύ άλλων, πάνω από

90 άτομα κατάφεραν να λάβουν προσφυγικό καθεστώς και ένας σημαντικός αριθμός ατόμων που βρέθηκε υπό κράτηση αφέθηκε ελεύθερος. Πολλές υποθέσεις υποστηρίχθηκαν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ενώπιον ποινικών και αστικών δικαστηρίων. Επιπλέον η ομάδα πραγματοποίησε θεσμικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση συστημικών προβλημάτων που εντοπίζονται στα νησιά.

B. Υποστήριξη Ευάλωτων

Αποκατάσταση θυμάτων βασανιστηρίων

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2015 - 31/12/2025

Χρηματοδότηση: United Nations Voluntary Fund for Victims of Torture, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights

Τόπος υλοποίησης: Αθήνα

Στόχοι: Το έργο αποσκοπεί στην ποικίλης μορφής ενίσχυση αποκλειστικά θυμάτων βασανιστηρίων και των μελών των οικογενειών τους, μέσω της παροχής εξατομικευμένων υπηρεσιών αποκατάστασης των θυμάτων βασανιστηρίων από επαγγελματίες.

Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν: α) αναλυτική καταγραφή 50 υποθέσεων, β) εκπόνηση 50 εξατομικευμένων πλάνων αποκατάστασης, γ) παροχή νομικών και κοινωνικών υπηρεσιών σε 50 θύματα βασανιστηρίων.

HEROES - Novel Strategies to Fight Child Sexual Exploitation and Human Trafficking Crimes and Protect their Victims

Περίοδος υλοποίησης: 1/12/2021 - 30/11/2024

Εταίροι: Universidad Complutense de Madrid, University of Kent, Vrije Universiteit Brussel, Universidade Estadual de Campinas, Universidade de Brasília - UnB, Institut national de recherche en informatique et automatique, Κέντρο Μελετών Ασφάλειας, International Centre for Migration Policy Development, International Center for Missing and Exploited Children Switzerland, Optimización Orientada a la Sostenibilidad SL, Data Centric Services S.R.L., Trilateral Research Limited, Centre for Women and Children Studies (CWCS), KOPŽI, Associação Portuguesa de Apoio à Vítima, Fundación Renacer, Esphera - Cultural, Ambiental e Social,

Associação Brasileira de Defesa da Mulher da Infância e da Juventude, Ministerio del Interior, Ελληνική Αστυνομία, Iekšlietu ministrijas Valsts policija - State Police of the Ministry of Interior, Glavna Direktsia Borba S Organiziranata Prestupnost, Israel National Police, Secretaria de Inteligencia Estratégica de Estado - Presidencia de la República Oriental del Uruguay, Polícia Federal, Federal Highway Police, Policia Nacional de Colombia

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (H2020)

Στόχοι: Το έργο αποσκοπούσε στο να αναπτύξει τεχνολογικά εργαλεία για την καλύτερη πρόληψη και αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών. Επίσης, είχε σκοπό να αναπτύξει εργαλεία για την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών στα θύματα τέτοιων εγκληματικών πράξεων. Τα εργαλεία αυτά απευθύνονται σε δικαστικές και αστυνομικές αρχές, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ευρύτερα στους ίδιους τους πολίτες.

Δραστηριότητες και Αποτελέσματα: Στο πλαίσιο του έργου, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες έχει διεξάγει έρευνα αναφορικά με τις εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές ανάγκες των τελικών χρηστών των τεχνολογιών και των στρατηγικών που θα αναπτυχθούν από το έργο, και έχει συντάξει σχετική έκθεση. Το ΕΣΠ, συμμετείχε, επίσης και σε άλλα κομμάτια της έρευνας, διοργάνωσε από κοινού με άλλους εταίρους εργαστήρια ενημέρωσης, ενώ συνέβαλε και την επικοινωνία και διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου.

DIRECT: Develop coordination with migrants to Enhance inclusion of Trafficked persons

Περίοδος υλοποίησης: 01/04/2023 - 31/05/2025

Εταίροι: Associazione della Croce Rossa Italiana, Coordinator, Associazione Iroko Onlus IT, International Rescue Committee IRC Deutschland DE, Het Nederlandse Rode Kruis NL, Stichting Fairwork NL, Cruz Roja Espanola ES

Χρηματοδότηση: AMIF-2022-TF1-AG-THB

Το DIRECT αποσκοπεί στην πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και την προώθηση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών που θεωρούνται θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Το έργο υλοποιείται από ένα διακρατικό εταιρικό σχήμα οργάνωσης που δραστηριοποιούνται στην Ιταλία,

τις Κάτω Χώρες, τη Γερμανία, την Ισπανία και την Ελλάδα, οι οποίες φιλοξενούν σημαντικό αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών και δέχονται αυξανόμενη ροή μεταναστών και προσφύγων μέσω της Μεσογείου και των βαλκανικών οδών. Υπό το πρίσμα των εντοπισμένων κενών στους εθνικούς κρατικούς μηχανισμούς των οργανώσεων που συμμετέχουν στη δράση, το έργο αποσκοπεί στη διευκόλυνση του έγκαιρου εντοπισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, ενώ ταυτόχρονα προωθεί την κοινωνικοοικονομική τους ένταξη.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, οι εταίροι θα παρέχουν: εξειδικευμένη κατάρτιση σε τεχνικά επαγγέλματα και σε κοινωνικές δεξιότητες με στόχο την ενδυνάμωση τους, ενώ παράλληλα θα απευθυνθεί σε κοινότητες και σε επαγγελματίες πρώτης γραμμής για ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση.

Αποτελέσματα:

- Αξιολόγηση και εκτίμηση κινδύνου σε 129 άτομα που διατρέχουν κίνδυνο εμπορίας με εξειδικευμένη νομική συμβουλευτική και υποστήριξη, καθώς και συμπληρωματικές υπηρεσίες για τις ευρύτερες κοινωνικές τους ανάγκες.
- Εξατομικευμένη εργασιακή συμβουλευτική σε 39 άτομα, προσανατολισμό σε επαγγέλματα και διασύνδεση με την αγορά εργασίας, παρέχοντας εργαστήρια ενδυνάμωσης και ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων, βασισμένα στη μεθοδολογία που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο του έργου.
- Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση κοινοτήτων με στοχευμένες συναντήσεις και εργαστήρια ανάπτυξης δεξιοτήτων σε 133 άτομα και καμπάνια ενημέρωσης και διάχυσης αποτελεσμάτων η οποία προσέγγισε πάνω από 3.000 άτομα μέσω αλληλεπιδράσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

WomEn CARE

Περίοδος υλοποίησης: 1/01/2024–28/02/2025

Χρηματοδότηση: United Nations Office on Drugs and Crime, United Nations Voluntary Trust Fund for Victims of Trafficking in Persons

Το έργο αποσκοπεί στο να παρέχει άμεση βοήθεια και προστασία σε ευάλωτα θύματα εμπορίας (γυναίκες και κορίτσια) και στα παιδιά τους. Βελτίωση της υγείας και της ευημερίας, διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης και την πρόληψη της επανειλημμένης εμπορίας των ευάλωτων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Αποτελέσματα:

- Παροχή νομικών υπηρεσιών σε 50 θύματα/πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων.
- Παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε 50 θύματα/πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων
- Παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής συμβουλευτικής.
- 330 παρεμβάσεις για διασύνδεση και παραπομπή σε δημόσιες υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Γ. Ένταξη

HELIOS Υποστήριξη Ένταξης στην Ελλάδα Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας και Δικαιούχων Προσωρινής Προστασίας

Περίοδος υλοποίησης: 01/01/2022 – 31/8/2024

Συνεργάτης: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) με χρηματοδότηση του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου

Τόπος υλοποίησης: Αθήνα, Θεσσαλονίκη

Στόχος του προγράμματος είναι να ενισχυθούν οι προοπτικές ανεξαρτησίας και αυτονομίας των επωφελουμένων καθιστώντας τους ενεργά μέλη της ελληνικής κοινωνίας και να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός ένταξης για τις συγκεκριμένες ομάδες που θα αποτελέσει και έναν εκ περιτροπής μηχανισμό στέγασης στο ήδη υπάρχον προσωρινό σύστημα στέγασης της Ελλάδας. Οι δραστηριότητες του προγράμματος αφορούν σε μαθήματα ένταξης, στη στήριξη στέγασης, στη στήριξη της απασχόλησης, στην παρακολούθηση της διαδικασίας ένταξης και στην ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων υποδοχής.

Το ΕΣΠ υλοποιεί το ενταξιακό πρόγραμμα HELIOS υποστηρίζοντας δικαιούχους διεθνούς προστασίας και δικαιούχους προσωρινής προστασίας με τη διεξαγωγή μαθημάτων σε Εκπαιδευτικά Κέντρα Ένταξης στην Αθήνα μέχρι τον Οκτώβριο 2023 και στη Θεσσαλονίκη μέχρι το Μάρτιο 2023 όπου κάθε κύκλος μαθημάτων είχε διάρκεια 6 μηνών και περιλάμβανε ενότητες σχετικές με την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας, τον πολιτιστικό προσανατολισμό, το βαθμό ετοιμότητας για εργασία κι άλλες ήπιες δεξιότητες. Ταυτόχρονα το ΕΣΠ υλοποιεί δράσεις για τη στήριξη των επωφελουμένων για ανεξάρτητη στέγαση σε διαμερίσματα με ενοικίαση στ' όνομά τους, παρέχοντάς τους εισφορές για τις δα-

πάνες ενοικίασης (για διάστημα 12 μηνών) και μετακόμισης καθώς και ευκαιρίες δικτύωσης με ιδιοκτήτες διαμερισμάτων.

495 ωφελούμενοι έχουν συμμετάσχει στα μαθήματα ελληνικής γλώσσας και ήπιων δεξιοτήτων που πραγματοποιήσαν οι εκπαιδευτικοί του ΕΣΠ. Δεκατρείς σπουδαστές- ωφελούμενοι πέτυχαν στις εξετάσεις Πιστοποίησης Επάρκειας της Ελληνομάθειας Μαΐου 2023 στα επίπεδα Α1 και Α2. Ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή των μαθημάτων παρασχέθηκε δημιουργική απασχόληση για τα παιδιά των σπουδαστών μας σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους στα Κέντρα Ένταξης.

Περισσότεροι από 3.000 ωφελούμενοι έχουν λάβει εξυπηρέτηση σε σχέση με τη στέγασή τους, μέσω της πρόσβασης στα διαθέσιμα διαμερίσματα του Προγράμματος (περισσότερα από 200 διαμερίσματα έχουν ελεγχθεί σε όλη την Ελλάδα από τους υπεύθυνους στέγασης, τα στοιχεία των οποίων έχουν αναρτηθεί στην πλατφόρμα heliospiti.com στην οποία έχουν πρόσβαση όλοι οι ωφελούμενοι του Προγράμματος), με υποστήριξη διερμηνείας πριν και κατά τη διάρκεια υπογραφής συμβολαίου μίσθωσης, με τον έλεγχο εγγράφων της μηνιαίας επιδότησης ενοικίου, καθώς και την επικοινωνία με δημόσιες υπηρεσίες, τραπεζικά ιδρύματα και ιδιοκτήτες διαμερισμάτων. Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος εβδομαδιαίως πραγματοποιούνται οργανωμένες επισκέψεις από μεικτές ομάδες εργαζομένων του ΕΣΠ και του ΔΟΜ σε Δομές Φιλοξενίας/ Προσωρινής Υποδοχής στην Αττική, την Κεντρική και Ανατολική Μακεδονία και στη Στερεά Ελλάδα.

Παροχή νομικής υποστήριξης σε πρόσφυγες κατά τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης

Συνεργάτης: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2024 – 31/12/2024

Τόπος υλοποίησης: Αθήνα

Το έργο αφορούσε στην παροχή νομικής συνδρομής σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες στην Ελλάδα, κατά τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης, έτσι ώστε να καταφέρουν να επανενωθούν με τα μέλη της οικογένειάς τους που βρίσκονται στις χώρες καταγωγής ή σε τρίτες χώρες εκτός ΕΕ. Οι βασικές ενέργειες περιλάμβαναν νομική συμβουλευτική, παρεμβάσεις και εκπροσώπηση ενώπιων των αρμόδιων αρχών (υπηρεσιών, Προξενείων, Διοικητικού Δικαστηρίου κοκ), συνδρομή με την έκδοση των απαραίτητων τα-

ξιδιωτικών και άλλων εγγράφων, πιστοποιητικών και εισιτηρίων για την μεταφορά των μελών οικογένειας στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο του έργου το 2024, υποστηρίχθηκαν 108 υποθέσεις που αφορούσαν σε 483 άτομα (120 πρόσφυγες στην Ελλάδα και 363 μέλη στις χώρες καταγωγής ή σε τρίτες χώρες εκτός ΕΕ). Για τις περισσότερες υποθέσεις έγιναν πολλαπλές παρεμβάσεις ενώπιων των αρμόδιων αρχών. Επιπλέον η ομάδα υποστήριξε τρεις υποθέσεις ενώπιων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαδικασία έχει πολλά δομικά και συστημικά προβλήματα, απαιτούνται πολλαπλές νομικές ενέργειες και οι περισσότερες υποθέσεις βρίσκονται σε εξέλιξη για πολλά χρόνια μέχρι να ολοκληρωθούν. Παρόλα αυτά, με τη συνδρομή του ΕΣΠ, για 19 υποθέσεις ολοκληρώθηκε επιτυχώς η διαδικασία και 57 άτομα ήρθαν στην Ελλάδα και επανενώθηκαν με την οικογένειά τους.

“Thesaurus IV” – Engaging the Community

Χρηματοδότηση: Fondation Alta Mane

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/2024 – 31/12/2024

Χρηματοδότηση: Alta Mane Foundation

Τόπος υλοποίησης: Αθήνα,

Διαπολιτισμικό Κέντρο Πυξίδα

Το έργο THESAURUS IV – Engaging the Community ολοκληρώθηκε με επιτυχία, επιτυγχάνοντας σημαντικά αποτελέσματα στην ενίσχυση της πολιτιστικής και κοινωνικής ένταξης παιδιών προσφύγων και μεταναστών. Το πρόγραμμα περιλάμβανε θεατρικά εργαστήρια, εργαστήρια βιβλίου, επισκέψεις σε μουσεία και καλλιτεχνικά εργαστήρια, δημιουργώντας ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών και δημιουργικών ευκαιριών. Συνολικά 500 παιδιά ηλικίας 7–18 ετών συμμετείχαν σε τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες (195 μοναδικοί συμμετέχοντες).

Θεατρικά εργαστήρια: Προώθησαν την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, την έκφραση συναισθημάτων και την ομαδική συνεργασία. Τα παιδιά ανέπτυξαν δεξιότητες επικοινωνίας και ενδυνάμωσης μέσα από βιωματικές δραστηριότητες.

Εργαστήρια δικαιωμάτων του παιδιού: Τα παιδιά και οι έφηβοι ενημερώθηκαν για τα δικαιώματά τους μέσω δημιουργικών μεθόδων και συμμετοχικού διαλόγου.

Επισκέψεις σε μουσεία & καλλιτεχνικά εργαστήρια: Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά και τη σύγχρονη τέχνη, ενισχύοντας την αίσθηση ένταξης και πολιτισμικής αναγνώρισης.

Παρά τις προκλήσεις, όπως οι γλωσσικοί φραγμοί και η διακύμανση της συμμετοχής, το έργο πέτυχε να δημιουργήσει ασφαλείς και δημιουργικούς χώρους για την ανάπτυξη των παιδιών. Η θετική ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες επιβεβαίωσε την αναγκαιότητα και την αξία αυτών των δράσεων, δημιουργώντας τις βάσεις για τη συνέχισή τους στο μέλλον.

Δ. Παρακολούθηση-Εποπτεία (Monitoring) / Άσκηση θεσμικής πίεσης (Συνηγορία)

EU Funds for Fundamental Rights – FURI

Περίοδος υλοποίησης: 1/1/24 – 31/12/26

Εταίροι: Bridge EU, Awen Amencia, European Network on Independent Living, Stowarzyszenie Instytut Niezależnego Życia, Nezavisima Ekspertna Mreža Nie Sdruzhenie, Policy Center for Roma and Minorities, Validity Alapitvány, Partners Hungary Alapitvány και το ΕΣΠ ως επικεφαλής εταίρος.

Χρηματοδότηση: EACEA, CERV-2023-CHAR-LITI-CHARTER

Το έργο στοχεύει να διασφαλίσει ότι οι χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αξιοποιούνται με τρόπο που σέβεται τα δικαιώματα ευάλωτων ομάδων, όπως οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρίες και οι πρόσφυγες/μετανάστες.

Μέσα από τη συνεργασία με οργανισμούς, δημόσιες αρχές και τα μέσα ενημέρωσης, το έργο θα συμβάλλει στην προστασία των δικαιωμάτων αυτών των ομάδων σε έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ.

Το FURI, αποσκοπεί στην ενδυνάμωση, την ευαισθητοποίηση και την πρόληψη διακρίσεων, σύμφωνα με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, υλοποιώντας δράσεις ενίσχυσης ικανοτήτων για την αντιμετώπιση παραβιάσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Αυτές οι δράσεις περιλαμβάνουν:

- Εργαστήρια.
- Δραστηριότητες συνηγορίας
- Νομικά εργαλεία, όπως τροποποίηση σχετικών πο-

λιτικών ή/και νομοθεσιών, δικαστικές διαδικασίες, και υποβολή καταγγελιών στις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές.

Αποτελέσματα: Το αποτέλεσμα του έργου FURI είναι η υποστήριξη των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, όπως οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρίες και οι πρόσφυγες/μετανάστες, των οποίων τα δικαιώματα ενδέχεται να μην προστατεύονται επαρκώς στο πλαίσιο έργων και πολιτικών που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το έργο στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασής τους σε ποιοτικές υπηρεσίες και στη διευκόλυνση της κοινωνικής τους ένταξης.

RELEASE Project – pRotEcting migrant chiLdrEn AgainSt detention through the EU Charter

Περίοδος υλοποίησης: 03/2024 – 02/2026

Εταίροι: International Commission of Jurists European Institutions, Aditus Foundation (aditus) – Malta, Défense des Enfants International (DEI Belgique) – Belgium, Forum for Human Rights (FORUM) – Czech Republic, Helsinki Foundation for Human Rights (HFHR) – Poland, Foundation for Access to Rights (FAR) – Bulgaria

Χρηματοδότηση: European Union (CERV-2023-CHAR-LITI)

Το έργο επιδιώκει να εμβαθύνει με ιδιαίτερη έμφαση στις στρατηγικές δικαστικές διαδικασίες και στις εναλλακτικές λύσεις προς την κράτηση (AtD) για τα παιδιά μετανάστες που κινδυνεύουν να υποβληθούν σε παράνομη κράτηση ή των οποίων τα δικαιώματα ενδέχεται να παραβιαστούν σε εναλλακτικές λύσεις προς την κράτηση. Ο κύριος στόχος του έργου είναι να συμβάλει σε ένα ευνοϊκό περιβάλλον στην ΕΕ για την προστασία των παιδιών μεταναστών από την κράτηση με:

- Αύξηση της ικανότητας των εξειδικευμένων δικηγόρων μεταναστών, της κοινωνίας των πολιτών και των ΕΔΠΔ από τα έξι επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικές στρατηγικές δικαστικών προσφυγών σε σχέση με (εναλλακτικές λύσεις για) την κράτηση των παιδιών μεταναστών, προκειμένου να προωθούνται και να προστατεύονται τα δικαιώματά τους βάσει του άρθρου 24 του Χάρτη της ΕΕ και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού,

- Ευαισθητοποίηση των δικηγόρων, της κοινωνίας των πολιτών και των δημόσιων αρχών στα κράτη μέλη-στόχους σχετικά με τις βλαβερές συνέπειες της κράτησης στα παιδιά.

Αποτελέσματα: Ο βασικός μακροπρόθεσμος επιδιωκόμενος αντίκτυπος είναι να διασφαλιστεί ότι η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα γίνει ένα πιο σημαντικό στοιχείο της νομολογίας της ΣΠΚ του ΟΗΕ, του ΕΔΔΑ και του ΔΕΕ, και να διερευνηθούν άλλοι τύποι προσφυγής (ΕΣΑΔ, ΕΣΑΔ, ΚΑΤ).

Δράσεις συνηγορίας για την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών

Περίοδος υλοποίησης: 01/03/2021 – 31/3/2025

Χρηματοδότηση: Save the Children International

Τόπος: Ολόκληρη η επικράτεια της Ελλάδας

Παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών σχετικά με την ανθρωπιστική κατάσταση των παιδιών προσφύγων / μεταναστών στην Ελλάδα για την υποστήριξη των ενδιαφερόμενων φορέων με δυνατότητες επιρροής, σε επίπεδο ΕΕ (Βρυξέλλες, κράτη μέλη της ΕΕ),

Αποτελέσματα/Στόχοι: Έκδοση διμηνιαίου ενημερωτικού δελτίου για την προστασία των παιδιών στην Ελλάδα. Δημιουργία δικτύου οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών και δημοσίων φορέων που δραστηριοποιούνται με την προστασία των παιδιών στην Ελλάδα, για την περαιτέρω ενίσχυση της φωνής των παιδιών προσφύγων / μεταναστών και των οικογενειών τους. Αναφορές που εστιάζουν στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και στο άσυλο.

Συνηγορία και διεκδίκηση των δικαιωμάτων των δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Χρηματοδότηση: Oxfam Novib

Περίοδος υλοποίησης: 01/01/2022 – 30/06/2025

Τόπος: Ολόκληρη η επικράτεια της Ελλάδας

Στόχοι: α) Προώθηση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου και υποδοχής που σέβεται τα δικαιώματα των ατόμων που ζητούν διεθνή προστασία στην Ελλάδα και την ΕΕ, β) αναζήτηση νομικών και πολιτικών δρόμων για την αμφισβήτηση της τρέχουσας κατάστασης σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δραστηριότητες: α) Κοινές δημόσιες δηλώσεις, ανακοινώσεις μπροστά σε σημαντικές / απροσδόκτες εξελίξεις, β) σύνταξη εκθέσεων, γ) σύνταξη και διάδοση διμηνιαίου ενημερωτικού δελτίου και δ) επισκέψεις από τους υπεύθυνους συνηγορίας του ΕΣΠ σε νησιά ή την ηπειρωτική χώρα για τη συλλογή πληροφοριών και υλικού υποστήριξης που μπορεί να συμπεριληφθεί στο ενημερωτικό δελτίο και σε άλλα κοινά προϊόντα συνηγορίας.

Κρατώντας τους ανεπιθύμητους μακριά. Παράτυπες πρακτικές στα σύνορα και άτυπη συνεργασία των κρατών μελών για την παράκαμψη των νομικών Ευρωπαϊκών πλαισίων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Χρηματοδότηση: EPIM, Open Society Foundations

Εταίροι: CSD Diaconia Valdese, DRC BiH, DRC Brussels, DRC Greece, DRC Italy, Humanitarian Center for Integration and Tolerance (HCIT), Hungarian Helsinki Committee, Macedonian Young Lawyers Association (MYLA)

Περίοδος υλοποίησης: Δεκέμβριος 2020 – Δεκέμβριος 2024

Χώρες υλοποίησης: Ιταλία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Ελλάδα, Βόρεια Μακεδονία, Σερβία, Ουγγαρία

Η πρωτοβουλία Protecting Rights at Borders (PRAB) αποτελεί μια συνεργασία οργανώσεων προστασίας και νομικής αρωγής, αφιερωμένη στην παρακολούθηση της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα εξωτερικά και εσωτερικά σύνορα της ΕΕ. Οι εταίροι του PRAB διαθέτουν ισχυρή παρουσία στο πεδίο, διασφαλίζοντας άμεση πρόσβαση στα θύματα των επαναπωθήσεων και αξιοποιώντας την εκτενή εμπειρία τους στη στρατηγική δικαστική παρέμβαση.

Κατά τη διάρκεια του 2024, το ΕΣΠ, σε συνεργασία με τους εταίρους του, δημοσίευσε τέσσερις αναφορές, καταγράφοντας τις πρακτικές που εφαρμόζονται στα σύνορα πολλών χωρών. Οι αναφορές αυτές βασίζονται σε δραστηριότητες παρακολούθησης προστασίας και παραπομπές περιστατικών για νομικές προσφυγές, προσφέροντας πολύτιμες πληροφορίες για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις και τις συστημικές προκλήσεις στα ευρωπαϊκά σύνορα.

Οι αναφορές επιβεβαιώνουν ότι οι επαναπροωθήσεις εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ως μέσο διαχείρισης των συνόρων, παρά τις σαφείς παραβιάσεις του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου. Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τα κράτη υποχρεούνται να επιτρέπουν στους ανθρώπους να ζητούν άσυλο και να τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης. Τα κράτη δεσμεύονται νομικά να εξετάζουν ξεχωριστά κάθε υπόθεση και να αντιμετωπίζουν κάθε άτομο με αξιοπρέπεια, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και διεθνές νομικό πλαίσιο.

Οι αναφορές του PRAB αποτελούν ένα κρίσιμο εργαλείο τεκμηρίωσης, αποκαλύπτοντας παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της ΕΕ και ενισχύοντας την επείγουσα ανάγκη συμμόρφωσης με τις νομικές υποχρεώσεις. Τα ευρήματα αυτά συμβάλλουν στις συνεχιζόμενες προσπάθειες για τη διασφάλιση της λογοδοσίας και της προστασίας των αιτούντων άσυλο.

Reports:

[Prab Report Ιανουάριος 2024](#)

[Prab Report Ιανουάριος-Οκτώβριος 2024](#)

Κλιματικοί Πρόσφυγες

Περίοδος υλοποίησης: 1/7/2023 – 30/11/2025

Συνεργάτης: WWF Ελλάς

Χρηματοδότης: European Climate Foundation

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Ο πλανήτης καίγεται. Το καλοκαίρι του 2023 σημειώθηκαν οι υψηλότερες παγκόσμιες θερμοκρασίες που έχουν καταγραφεί ποτέ. Διαδοχικοί καύσωνες πλήττουν πολλά μέρη του κόσμου, από τις ΗΠΑ έως την Κίνα, ενώ η κλιματική κρίση στο σύνολό της προκαλεί πρωτοφανή καιρικά φαινόμενα, σοβαρές καταιγίδες και καταστροφές.

Η κλιματική μετανάστευση θα είναι αναπόφευκτα μία από τις σημαντικότερες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο, πυροδοτώντας, όπως είναι λογικό, ένα αλυσιδωτό αποτέλεσμα λόγω της μαζικής μετακίνησης ανθρώπων. Από το 2008, σχεδόν 320 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως δεν είχαν άλλη επιλογή από το να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους και να μετακινηθούν, λόγω των δυσμενών κλιματικών συνθηκών και των συχνότερων κλιματικών καταστρο-

φών. Μόνο το 2020, περίπου 31 εκατομμύρια άνθρωποι εκτοπίστηκαν από καταστροφές που συνδέονται με απότομες αλλαγές στην κατάσταση του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, η κατάσταση αναμένεται να επιδεινωθεί τα επόμενα χρόνια, καθώς οι αριθμοί αυτοί εκτιμάται ότι θα διπλασιαστούν μέχρι το 2050. Η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμά ότι η κλιματική αλλαγή αναμένεται να αναγκάσει περισσότερους από 200 εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους τις επόμενες τρεις δεκαετίες, εκτός εάν ληφθούν επείγοντα μέτρα για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Σε αυτό το δυσοίωνα παγκόσμιο πλαίσιο, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες μαζί με το WWF Ελλάς υλοποίησαν ένα κοινό ερευνητικό πρόγραμμα για το ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα των κλιματικών προσφύγων. Σκοπός της Α' φάσης έργου ήταν η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης και η ανάπτυξη μιας πρότασης πολιτικής για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης λόγω του κλίματος από την Ευρώπη και ιδιαίτερα για το καθεστώς των κλιματικών προσφύγων. Στο τέλος της Α' φάσης δημοσιεύτηκε Αναφορά με τίτλο: *"Climate Refugees: Addressing climate-induced migration before it happens"*.

Από τον Δεκέμβριο του 2024 υλοποιείται η Β' φάση του έργου με έμφαση στην επείγουσα ανάγκη κατανόησης και υπεράσπισης της κατάστασης των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, οι οποίοι ενδέχεται να έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τις χώρες τους λόγω παραγόντων που σχετίζονται με το κλίμα.

Η έρευνα εστιάζει στην ανάλυση των πραγματικών παραγόντων που οδηγούν στον εκτοπισμό, μέσα από τη συλλογή δεδομένων και την καταγραφή των απόψεων των ίδιων των προσφύγων. Στόχος είναι η βαθύτερη κατανόηση των αιτιών που σχετίζονται με το κλίμα και έχουν συμβάλει στην απόφασή τους να εγκαταλείψουν τις χώρες προέλευσής τους.

Αυτή η φάση του έργου έχει στόχο όχι μόνο την επιστημονική τεκμηρίωση του φαινομένου, αλλά και την ενίσχυση των προσπαθειών για την προστασία των ατόμων που πλήττονται, προωθώντας παράλληλα την ενσωμάτωση του ζητήματος των κλιματικών προσφύγων στην ελληνική και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική.

Capacity building on strategic litigation

Περίοδος Υλοποίησης: 01/07/2023 – 31/12/2024

Συνεργάτης: Dutch Council for Refugees

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Στο πλαίσιο του εν λόγω έργου, το ΕΣΠ αύξησε τη δυναμική και την εξειδίκευση της νομικής του ομάδας στην παροχή νομικής βοήθειας σε αιτούντες άσυλο όσον αφορά στη συννομιότητα και τις επαναπροωθήσεις και τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των αναγνωρισμένων προσφύγων, μεταξύ άλλων μέσω ανάληψης και παρακολούθησης νομικών υποθέσεων, στο πλαίσιο μιας στρατηγικής για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (strategic litigation).

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE) και το Ολλανδικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (DCR) οργανώθηκε μια εκπαίδευση σε θεματικές και υποθέσεις strategic litigation και στη συνέχεια θα αναπτύχθηκαν στρατηγικές και για τις 2 αυτές θεματικές.

InteGRation: Tackling chronic challenges in the field of integration of refugees in Greece

Περίοδος Υλοποίησης: 1/8/2023 – 30/9/2024

Συνεργάτης: Oxford Policy Engagement Network (OPEN)

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Το έργο «InteGRation: Tackling chronic challenges in the field of integration of refugees in Greece» σηματοδότησε μία νέα προσέγγιση στην αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων ένταξης των προσφύγων στην Ελλάδα. Χρηματοδοτούμενο από το Oxford Policy Engagement Network (OPEN) του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, το έργο υποστήριξε τη συνεργασία μεταξύ του διεθνούς ερευνητικού δικτύου Border Criminologies και του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες.

Αποτέλεσμα της συνεργασίας μια έκθεση που εστιάζει στην αποτελεσματικότητα της πρόσβασης αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο ελληνικό σύστημα δικαιοσύνης. Στο πλαίσιο της έκθεσης πραγματοποιήθηκε έρευνα που περιελάμβανε τριάντα συνεντεύξεις με πρόσφυγες από δεκατέσσερις χώρες, καθώς και με εκπροσώπους του δικαστικού σώματος και δικηγόρους εξειδικευμένους στο δίκαιο ασύλου και μετανάστευσης.

Τα ευρήματα αναδεικνύουν τις προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, από την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματά τους, μέχρι το υψηλό κόστος νομικής εκπροσώπησης και την περιορισμένη εμπιστοσύνη στο δικαστικό σύστημα.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη [εδώ](#)

["Promise versus reality: Access to justice for refugees in Greece"](#)

Stop pushbacks at European borders and protect refugees

Περίοδος Υλοποίησης: 1/6/2023 – 31/5/2026

Συνεργάτης: Open Society Foundations

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Το έργο στοχεύει στην ενίσχυση της προστασίας των αιτούντων άσυλο, διασφαλίζοντας την πρόσβασή τους στις διαδικασίες ασύλου και υποστηρίζοντάς τους σε περιπτώσεις παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους στα σύνορα.

Greek Media Discourse on Migrants and Refugees – a qualitative study

Περίοδος υλοποίησης: 2024

Συνεργάτης: Rosa Luxemburg Stiftung-Office in Greece

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Η μελέτη εξετάζει την απεικόνιση των μεταναστών και των προσφύγων στα ελληνικά μέσα ενημέρωσης, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η μετανάστευση πλαισιώνεται στον δημόσιο λόγο. Η Ελλάδα έχει μετατραπεί από χώρα μετανάστευσης σε χώρα υποδοχής πρώτης γραμμής για τις μεταναστευτικές ροές, ιδίως μετά τις γεωπολιτικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη και τις συνεχιζόμενες κρίσεις στη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Εφαρμόζοντας τη θεωρία της πλαισίωσης, η έρευνα μελετά πώς το αφήγημα των μέσων ενημέρωσης διαμορφώνει τη δημόσια αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης 160 άρθρων από τέσσερα ελληνικά μέσα ενημέρωσης που καθορίζουν την ατζέντα -δύο συντηρητικά και δύο φιλελεύθερα- η παρούσα μελέτη διερευνά την κάλυψη τεσσάρων βασικών γεγονότων που σχετίζονται με τη μετανάστευση: τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας του 2016, την ελληνοτουρκική κρίση στα σύνορα το 2020, την υπόθεση των 38 μεταναστών που εγκλωβίστηκαν στον Έβρο το 2022 και το ναυάγιο στην Πύλο το 2023. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν μια κυρίαρχη αντίθεση μεταξύ εθνικιστικών και ανθρωπιστικών επιχειρημάτων, με αυξανόμενη ασφαλειοποίηση του μεταναστευτικού λόγου από το 2020 και μετά. Οι απεικονίσεις των μέσων ενημέρωσης συχνά παρουσιάζουν τους μετανάστες ως απειλή για την ασφάλεια, ιδίως στα συντηρητικά μέσα ενημέρωσης, ενώ τα φιλελεύθερα μέσα ενημέρωσης δίνουν έμφαση στις ανθρωπιστικές ανησυχίες. Αυτή η πιλοτική μελέτη αναδεικνύει το εξελισσόμενο τοπίο των μέσων ενημέρωσης και τον ρόλο του στη διαμόρφωση των συζητήσεων για τη μετανάστευση στην Ελλάδα, υποδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα ώστε να καταγραφεί ένα ευρύτερο φάσμα αφηγήσεων των μέσων ενημέρωσης.

Η μελέτη είναι διαθέσιμη [εδώ](#)

Survey Research on why refugees were forced to leave their homes in search of protection in Greece

Περίοδος υλοποίησης: 2024

Συνεργάτης: Rosa Luxemburg Stiftung-Office in Greece

Τόπος υλοποίησης: Πανελλαδικά

Τα τελευταία χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τα κράτη μέλη της έχουν δώσει όλο και μεγαλύτερη προτεραιότητα στον περιορισμό της μετακίνησης των προσφύγων και των μεταναστών, τόσο προς την ΕΕ όσο και εντός αυτής, εις βάρος των δικαιωμάτων τους. Η στροφή αυτή αντικατοπτρίζεται σε συμφωνίες με τρίτες χώρες, όπως η Λιβύη, η Τουρκική Δημοκρατία και πιο πρόσφατα η Αλβανία, η Αίγυπτος και η Τυνησία, με στόχο την ανακοπή των μετακινήσεων των προσφύγων. Είναι επίσης εμφανής στις εκτεταμένες αναφορές για παράτυπες αναγκαστικές επιστροφές (pushbacks) και στη συνεχιζόμενη έλλειψη πολιτικής βούλησης εντός της ΕΕ να επιμεριστεί δίκαια η ευθύνη για την προστασία των προσφύγων. Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, το οποίο συμφωνήθηκε τον Δεκέμβριο του 2023, ενισχύει περαιτέρω αυτές τις τάσεις με την εξωτερίκευση των ευθυνών για το άσυλο και την επιβολή αυστηρότερων κανονισμών για τις μετακινήσεις εντός της ΕΕ, επηρεάζοντας δυσανάλογα τα συνοριακά κράτη.

Η μελέτη επιδιώκει να αξιολογήσει τις επιπτώσεις αυτών των αλλαγών πολιτικής μέσα από τις βιωμένες εμπειρίες των προσφύγων, δίνοντας έμφαση στους λόγους πίσω από τις μετακινήσεις τους και τις επιλογές που κάνουν. Είναι δομημένη γύρω από βασικά θέματα, συμπεριλαμβανομένων των κινήτρων για την αναχώρηση από τις χώρες καταγωγής, των συνθηκών διέλευσης και των παραγόντων που οδηγούν στην περαιτέρω μετακίνηση εντός της ΕΕ. Αν και η έρευνα αυτή δεν ισχυρίζεται ότι προσφέρει μια ολοκληρωμένη ή αντιπροσωπευτική περιγραφή, παρέχει πρώτες πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των σημερινών μεταναστευτικών πολιτικών της ΕΕ. Με επίκεντρο τις φωνές των προσφύγων, η παρούσα μελέτη στοχεύει να συμβάλει σε μια ευρύτερη συζήτηση για βιώσιμες και βασισμένες στα δικαιώματα πολιτικές λύσεις, προτρέποντας τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ να λάβουν υπόψη τους την πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν οι πληγέντες.

Η μελέτη είναι διαθέσιμη [εδώ](#)

Συνηγορία

Το 2024, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) ενίσχυσε τη στρατηγική συνηγορίας με παρεμβάσεις, εκθέσεις και δράσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, επικεντρωμένο σε τρεις βασικούς άξονες: την πρόσβαση στο έδαφος, την πρόσβαση στο άσυλο και τις συνθήκες υποδοχής.

Πρόσβαση στο έδαφος και καταγγελία επαναπροωθήσεων

Το ΕΣΠ δημοσίευσε τη νέα του έκθεση «Στα Σύνορα της Ευρώπης: Επαναπροθήσεις υπό Καθεστώς Ατιμωρησίας», η οποία τεκμηριώνει 12 υποθέσεις επαναπροωθήσεων στον Έβρο, αναδεικνύοντας τον οργανωμένο και συστηματικό χαρακτήρα αυτών των πρακτικών. Η έκθεση παρουσιάστηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και σε ευρωπαϊκούς θεσμούς, ενισχύοντας τη διεθνή συνηγορία για το ζήτημα.

Επίσης, η εμβληματική απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Α.Ρ.Ε. κατά Ελλάδας επιβεβαίωσε για πρώτη φορά τη συστηματική φύση των επαναπροωθήσεων.

Πρόσβαση στο Άσυλο

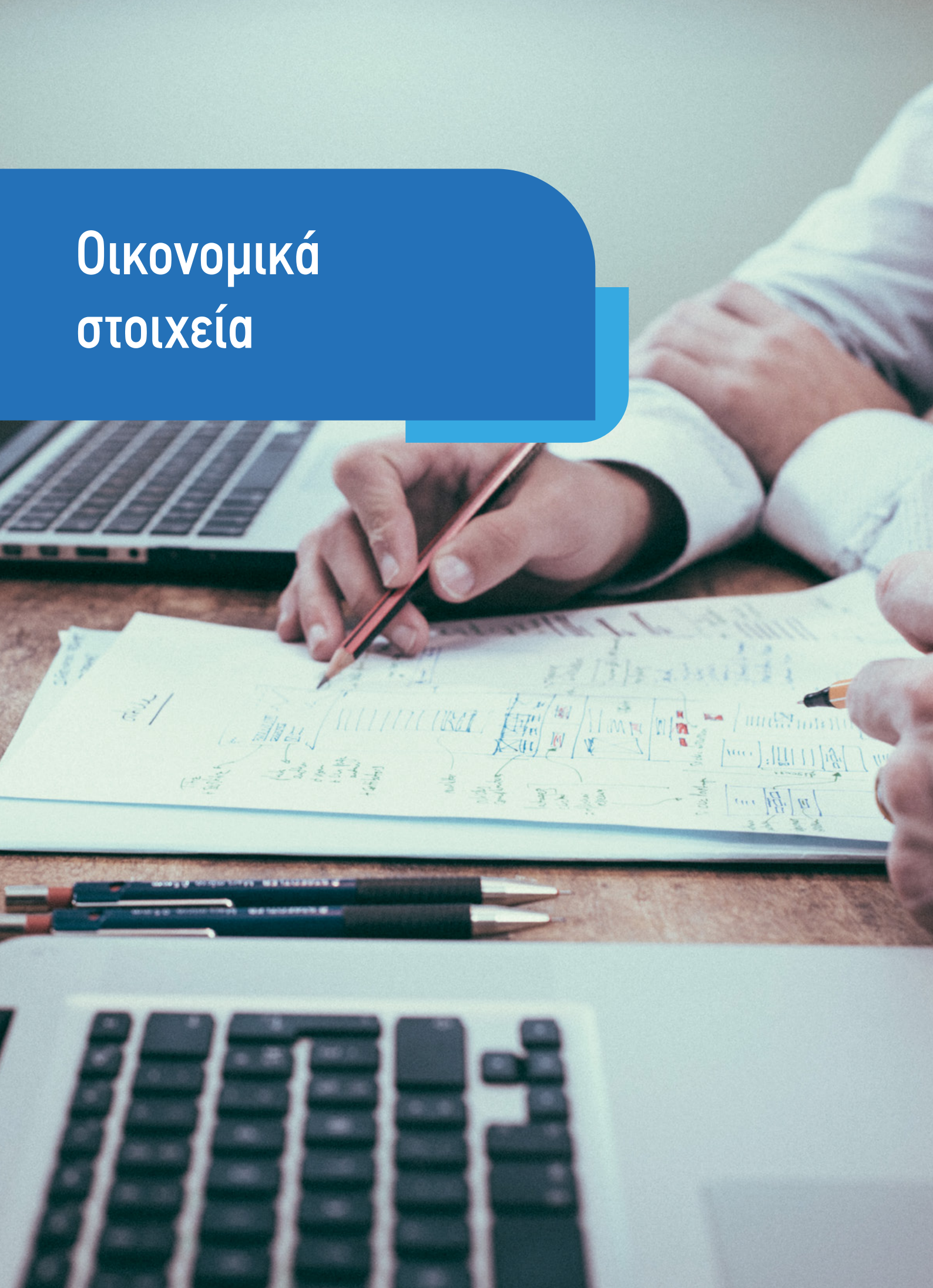
Η προστασία του δικαιώματος στο άσυλο είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της νομιμότητας. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες δραστηριοποιείται ενεργά για την πρόωθηση μέτρων που ενισχύουν τη διαδικασία χορήγησης ασύλου, προστατεύοντας την πρόσβαση στις διαδικασίες αξιολόγησης και παρέχοντας υποστήριξη στους αιτούντες άσυλο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Συνθήκες Υποδοχής

Η ποιότητα των συνθηκών υποδοχής έχει άμεση επίδραση στην ευημερία και την ασφάλεια των προσφύγων. Το ΕΣΠ εργάζεται για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής, προωθώντας πρωτοβουλίες για την παροχή κατάλληλων υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Πέρα από την Έκθεση «Δεν μοιάζει με αληθινή ζωή», σε συνεργασία με τη Save the Children, η οποία σκιαγραφεί τη δύσκολη καθημερινότητα των παιδιών σε προσφυγικές δομές, το ΕΣΠ ανέδειξε με παρεμβάσεις του το κενό που υπάρχει και για τα συνοδευόμενα και για τα ασυνόδευτα παιδιά. Επίσης, αναδείξαμε μέσω Κοινού Δελτίου Τύπου των οργανώσεων- μελών του Δικτύου Συνηγορίας για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Child Rights Advocacy Network– CRAN) τις άθλιες συνθήκες που επικρατούν στις Ασφαλείς Ζώνες (Safe Zones), ενώ αποτελεί προτεραιότητα να παρακολουθούμε συστηματικά πως θα αντιμετωπίζονται τα παιδιά με την εφαρμογή του Νέου Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο.

Οικονομικά στοιχεία

Ο έλεγχος του Ισολογισμού και των Οικονομικών καταστάσεων ολοκληρώθηκε στις 18/03/2025 και διενεργήθηκε από την εταιρεία ορκωτών λογιστών SOL. Τα οικονομικά στοιχεία εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 21/03/2025 και από τη Γενική Συνέλευση του σωματείου στις 29/04/2025.

Χρηματοδότες / Προγράμματα / Άλλες πηγές	Ποσό
United Nations High Commissioner for Refugees	1.423.590,94 €
International Organization for Migration	557.849,43 €
EU Commission Co-Funded Projects	824.946,66 €
Sigrid Rausing Trust	188.212,27 €
Oxfam	109.802,32 €
Save the children International	93.051,36 €
OSF	89.412,57 €
Other small projects (HELP & WAVE)	10.700,00 €
UN Voluntary Fund for Victims of Torture	60.645,00 €
Oxford Policy Engagement Network (OPEN)	46.244,69 €
Alta Mane Foundation	44.519,98 €
UN Office on Drugs and Crime	38.148,20 €
Δωρεές – Συνδρομές	35.076,09 €
WWF	24.500,00 €
Περιφέρεια Αττικής	24.400,00 €
Δωρεά Ιδιώτη	23.719,11 €
Dutch Capacity Building	10537,48 €
Danish Refugee Council	10.082,51 €
ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ	10.000,00 €
DLA Piper UK	9.701,14 €
Ίδρυμα Rosa Luxemburg	6.716,91 €
Κρατικό Λαχείο	6.000,00 €
International Committee of Red Cross	5.977,65 €
European Climate Foundation	2.017,79 €
Έκτακτα Έσοδα (OVERHEAD Αποσβέσεις 2024)	87.200,00 €
Danish Refugee Council	6.265,14 €
European Network on Statelessness	573,86 €
Δωρεές – Συνδρομές	45.526,41 €
ΣΥΝΟΛΟ	3.743.052,10 €

Ευχαριστίες

Το ΕΣΠ ευχαριστεί θερμά όλους τους υποστηρικτές του, κοινωνοφελείς οργανισμούς, εταιρείες και ιδιώτες, που συνέβαλαν με ουσιαστικό τρόπο στην υλοποίηση δράσεων για την προστασία και την παροχή απαραίτητων υπηρεσιών σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο σε όλη την Ελλάδα.

Ευχαριστούμε θερμά:

- Το Ίδρυμα Sigrid Rausing Trust για τη σημαντική συμβολή του την τετραετία 2020-2024 στην οργανωσιακή ανάπτυξη του φορέα, στην υποστήριξη έκτακτων αναγκών των προσφύγων, στην κάλυψη εξόδων για την εκπαίδευση των εργαζομένων και την πραγματοποίηση αποστολών στα σημεία εισόδου, την κάλυψη απρόοπτων χρηματοδοτικών κενών που προέκυψαν σε προγράμματα και σε καίριες θέσεις εργασίας, και εν γένει την συνολική υποστήριξη της απρόσκοπτης λειτουργίας του φορέα, εν μέσω ενός ασταθούς, ανταγωνιστικού και διαρκώς μεταλλασσόμενου οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.
 - Την κυρία Diane T. Coulouroulos που υποστήριξε για τέταρτη συνεχή χρονιά, την υπηρεσία ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και των οικογενειών τους.
 - Την δικηγορική εταιρεία DLA Piper UK που ενίσχυσε την νομική υπηρεσία του ΕΣΠ.
 - Την ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ για την πολύτιμη στήριξη που παρέχει στις ενταξιακές δράσεις της Πυξίδας.
 - Την εθελοντική οργάνωση INGO Global Brigades για την υποστήριξή του στις δράσεις της νομικής υπηρεσίας του ΕΣΠ
 - Το Greek America Foundation για την πολύτιμη υποστήριξη και τη συνεργασία του.
 - Την κυρία Ελένη Φεργάδη, επίτιμο μέλος της Συνέλευσης του ΕΣΠ, για την πολύτιμη δωρεά της.
 - Τους συγγενείς και την οικογένεια του Γεωργίου Νάννου, που πρόσφεραν δωρεά εις μνήμην του.
 - Τους φοιτητές από το Πανεπιστήμιο HAN University of Applied Sciences (Άμστερνταμ) για την πολύτιμη δωρεά τους.
 - Την εταιρεία Universal Travel Group για την πολύτιμη δωρεά της.
- Τον Θωμά Σίδερη που διέθεσε αφιλοκερδώς την ταινία του «Gas Station ή Τα περιστέρια της Λαχώρης», ώστε να διοργανωθεί ειδική εκδήλωση προβολής για τους φίλους του ΕΣΠ, στη αίθουσα προβολών της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών.
- Τα μέλη και τους δωρητές του φορέα μας για την εμπιστοσύνη και την έμπρακτη στήριξή τους.
- Ακόμα, ένα μεγάλο ευχαριστώ απευθύνεται προς τους εθελοντές, που στηρίζουν με ενθουσιασμό και συνέπεια το έργο μας.
- Τέλος, ευχαριστούμε όλους τους εργαζόμενους/ες του ΕΣΠ που με ζήλο και επαγγελματισμό στέκονται στο πλευρό των ωφελούμενων.

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ**

Σολωμού 25, Αθήνα, 10682

T: +30 210 3800990

E-mail: gcr1@gcr.gr

Website: www.gcr.gr

Facebook: [/gcr.gr](https://www.facebook.com/gcr.gr)

Twitter: [@GCRefugees](https://twitter.com/GCRefugees)